КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

ЦIЕЙ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН, НОВКЪОСТИЙ!

ЕРА, **1** май, 1969 шу. № 53 (4690). Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, вовшахкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Советах Министрий Советаи орган.

Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

1923 ШЕРА ДЕНЗ АРАДУВЛ

ЦХЬОАЛАГIА МАЙ

Хlара шера шеай хьанеара Цlей—ЦхьоалагIа май доде бекхача безамца кийчлу советски нах. Къахьегама совгIатанца уж къабоагIа уж цунна. Иштта сийленца наккъабахкаа уж цу денна укх шера а.

— Дахьаьна хилда ЦхьоалагIа май — ... духхьа, машара, демократина, социализма тIехьа лаьттабеча ... самарча къахьегамхой дунен халкъашта юкъара солидарноста Де!

Дег чура къаабаллеш тIаэц советски наха ЦхьоалагIча майна хетадаь дола КПСС ЦК тIахьехамашцара уж дешаш. Шаккха ца хиннача тайпара кхотаденна да хIанз советски халкъ вай Коммунистически партена гонахьа. Дерригача дунен тIа дIабаьржаб даим шийна латта марксизма - ленинизма интернациональни хьехам. Социализми коммунизми котъалкхара лолттабеча къовсаме дерригача мехкий къахьегамхоштa кихъ хьеха седкъа хинна дIаэттаб из.

Дуне шеццоах коммунизм хьалъеча советски наха харагIлуллача гIулакхаша.

Къахьегама хеталенашца белгалдоахх тахан шайх бола ЦIай Нохч - ГIалгIайчен къахьегамхоша а. Легаш гIоадаьйна ба уж. Шеча байракхашца егай республика ерента городаш, юрташ. Массе миIинге зек доние илдеш, хьахоз хаххара ашараш. Цар хестаи Даьке, хьамсара парти, къахьегам, машаь вошал.

Цlей тайпара безталюниш баш да укх шерара ЦхьоалагIа Май. В. И. Ленин ваь 100 шу дуача денна наккъадаха советски халкъ кийчлуш долча хана хьаьчад из. Цудухьа къаьстта боча да майна из.

Юбилейни яхь къаьстта сихьалар Майна хьалхарча. Ленинца. Доккхий толамаш дальар республика беррнгача къахьегамхоша. КIоарга бурув деттача Старогрозненски контера болхлошек специалисташи республика мехкадьтта тохкараштa юкъе ергара хьалха, ханал кхо кIира хьалха, кхоачашйир бигь бетта план. 20 апреле май бетта чотах 1500 метр буруна техадар цар. Оборудованехи материалехи кхетамца пайда эцар, технологически режим цIенхаштта лорадр бахьан долаш хьалхарча квартале цар хладдир 84 эзар сом. Мехкадьтта техкарашa дош деймад укх шерара план ханал дукхха хьалха кхоачашъе. Шоай дош чIоагIа долга хьагойтар цар майна сийна лыржача яхье.

Хьалхарчарца ба крекинг-завода болххой а. Ленина васкетох дата а къахьега а дош денна боах бeш ба уж. Апрель бетта планал совгIа эзараш сома мaьха продукци арахийцай цар. Къаьетта дика къахьийгад коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча № 6 йолча установка коллективо. Бигь бетта план цо кхоачашйир 10 апреле. ХIанз хьы лаьгI ца йолийташ дIахо хьу чхь крекингисташа.

Къахьегама толамашца наккъабахкаб ЦхьоалагIча Майна «Горскнефта» промысловн управлене мехкадьттахой а. Ханал хьалха бигь бетта задани кхоачаш а я, ханал совгIа 17 эзар тонн совгIа мехкадьттеи яхь маьханк совгIа кубически метр гази дьахкай цар. Управлене мехкадьттахошa дош деймад укх шера план ханал хьалха кхоачаш в я, В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийленца наккъадаха.

Дика къахьийгад Шалха районе хьайбаш лелдераша. Района колхозашеш совхозашеш Iалашдаьд юкъара доахан дебадела, хIаьта укх шера 1-ча квартале паччахьалкхенга дулх доххара план 118 процент, шура йоххара план 105 процент, фуаш доххара план 106 процент кхоачашъяьй. ЦхьанххаIачи бахамаш 1968-ча шера 1-ча квартала ... дулх даьттарга, шура аьккхарга дIабода нах.

Дика къахьийгад Шалха района хьайбаш лелдерaша. Района колхозашеш совхозашеш Iалашдаьд юкъара доахан дебадела, хIаьта укх шера 1-ча квартале паччахьалкхенга дулх доххара план 118 процент, шура йоххара план 105 процент, фуаш доххара план 106 процент кхоачашъяьй. Цхьанхха бахамаша 1968-ча шера 1-ча кварталерчал дукхагIа доккха дулх даьккхарга, шура аьккхарга дIабода нах.

1969 шера 1-ча квартале хьайбай продукташ дукхагIа яхарах кийчъяра республика районий юкъе, социалистически ... кхетаца а хьалха КПСС ... бюрое, Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совете, облсовпрофо соцам баьб, Шалха район социалистически яхье котъальнарг ларIа а цунна карара кара тела КПСС обкома, Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа Цlе байракх яла а.

Май сийна лыржача социалистически яхье дахлача толамех дола масалаш кхы а дукха дIаладо йиш я. Цу дьакъехьа дукха материалаш непатех оаха тахан укх номер тIа. Нохч - ГIалгIайчен къахьегамхой доккхад де йиш йолаш ба масалшта карагIадьппача гIулакхех. Цхьабакъда, вай царех кхоачамбаь iе йиш яц. Эттара хьалха де лeвар да балха юкъера кхоачамбоелараш белгал а дахха уж сихагIа дIададара беррига шиз гIабехийтар. Кердача хьинарца балха тIадерза деза вай. Кхы лаьгI ца йолийташ, Iоальча опытах кхетамца пайда эцаш, дIахо яхь ехa социалистически яхь.

Промышленноста болххой деззар сенах латт лача, керттарча дакъе из латт производства боарам лакхбарах, производственни процессашта комплексни механизацин автоматизаци арах, продукце дикал тоалрах, массегга къахьегама овсарле лакх а еш, продукци аьккхарга дIабода нах лекхбарах.

Республика къахьегамхой! ШерагIа йоржае пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра йола социалистически яхь. Сийленца накъагIоргда вай В. И. Ленин ваь бIаь шу дузача денна.

Майна догIадда Iалгте айб.   Из Кабардинца фотомонтаж.

ДАЬХЕННА — КЪАХЬЕГАМА СОВГIАТАШ

КАРАБУЛАКСКИ бурув деттача контора гонахьстеха дельагIча ... къаьстта дика къахьегарца бригальшьнашшй бурув деттарий мастер Н. И. Губин керте латта бригада. Бурув тоххара ах шеш план тахаллца кхоачаш а вы мекхьаннй из тахакарча декхача цIейна. Дуккха шуа тIехьа ца шеза, иштта дика къахьегаш я бурув деттарий мастераш Б. Ф. Насылов, С. И. Михайлов, А. П. Зонин керте латта бригадаш. ЦхьоалагIча майга кхачалехьа пхо бетта план кхоачашъяьй цар.

А. БАКАЛЮК.

* * *

ПЯТИЛЕТКА дельагIча шова тIаьйна социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдеш хьайоагIа Грозненски химически комбината коллектив. Товарни продукци аралецара бигь бетта план ханал кхо ди хьалха кхоачашъяьй цо, хIаьта продукцена реализаци яра план 28 апреле кхоачашъяьй. Планах лаьрхIачул совгIа арахийна продукци итташ эзараш сома мaьха я. Уж толамаш комбината коллективо хетаду ЦхьоалагIча майна. Къаьстта дика къахьегаш я комбинате А. И. Баев, В. Дронкин керте латтача фенолн спирти доаккхача пехий коллективаш. Цар бигь бетте план 25 апреле кхоачашъяьй.

Н. КОСТЫРИНА,
Грозненски химически комбината планови отдела начальник.

* * *

ДИКАЧА къахьегама толамашца ... ЦхьоалагIча Майна В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкадьтта чакхдоахача завода коллектив. Мехкадьтта сийрда продукци арахецара бигь бетта план 29 апреле кхоачашъяьй. ХIаьта продукцена реализаци яра план я толамна кхоачашъяьй. Социалистически яхье хьалха латт ... Халил ... кулгалдеча кхоалагIча цеха коллектив. 19 апреле деза укх бетта ... продукци арахецаш я из. Цу цехе хьалхаре къахьегарла белгальнашна я ши Кузьмин, Агафонов, Рабрунова керте латтача установкай коллективаш.

Л. ФОМЕНКО,
... отдела ...

* * *

НАЬСАРЕРЧА «Октябрь 40 шу» шеча совхоза директора нов. Арапиева кабинет КПСС райкомай райисполкомаи карара кара телача ... байракх сибрдаьмахар массени ди хьахха.

Из шеча совхоза ... укх шера ...

... шера дика къахьегарa. Цар ...чаьалксинна дIадоннаа планаш 300 йоагIача 433 центнер дулх (144 процент), 1700 центнер шура. Из я 300 центнер задани совгIа.

Иштта къахьеса уйла йолаш ба уж Ленина юбилейни шу чакхдалалца.

М. КАРАЕВ.

* * *

Дикача къахьегама толамашца наккъаснай бIаьстен цIейна Новогрозненски мехкадьтта чакхдоахача завода коллектив. Валовн продукци арахецара я цуи реализаци яра а бигь бетта план 22 апреле кхоачашъяьй.

Шей сийна лыржача яхье хьалхе лелаю Руляннев Петр Иванович керте латтачa кхоалагIча цехо. Бигь бетта план 16 апреле кхоачаш я чь, цу хана деза май бетта чотах бола беш я цеха коллектив.

Яхье котбьннарашта юкъе я бигь бетта задани 22 апреле кхоачашъяь Атаруков Ахьмад керте латтача шоллагIча цеха коллектив а.

Р. ГОНЧАРОВА,
завода ...

* * *

Кондитерий продукци маха къаьстта кIоагIа хотташ хул цIей хьагIадоагIача дейошка. Из кхета я дела балха еррига тороваш оарцагIьнха, хьинар айдаь къахьег Грозверга кондитерски фабрика кондитераша.

Укх шера продукцена реализаци яра бигь бетта план 24 апреле кхоачашъяьй цар. Планал совгIа 7 эзар сома маьха продукци арахийцай.

Къаьстта дика толамаш даьхад Ленински къахьегама вахте эттача Павлова Ольга Ивановна керте латтача карамельни цехи болхлоша.

Шей сийна лыржача яхье котбьннаб шоаш дел задании 110—115 процент кхоачашъеш хьабоагIа кондитераш: Уценко Мария, Беломытова Анна, Чалаева Асма, иштта кхыбараш.

О. ВАСИЛЕНКО,
фабрика планови отдела начальник.

Укх сурта тIа шоана гу «Красный молот» заводера токарь-универсал Ржевский Василий. Массе тайпа токарни деталаш хьаю цо. Василий коммунистически къахьегама ударник ва, денна норма 160—180 процент кхоачашъю цо.

ТIехьожам а боашаш дика деталаш хьаярах шей клейно яьккхай Василе. Иштта дика къахьегаран мах хьалхарча денна Заводской Сийлен Доска тIа хьалтехад цун портрет а.

В. ДЗИСЯКА сурт.

Республике хинна торжественни собранеш

Укх деношка 1 Мая цIейна хетаь торжественни собранеш хилар республика районашка.

Ленински района къахьегамхой торжественни собрани хилар Лермонтова цIерагIча театре. Цига «1 Май — дунен халкъашта юкъерча солидарноста ди» яха доклад йир КПСС Нохч - ГIалгIай обкома хьалхарча секретара нов. С. С. Апряткина, Н. К. Крупская цIерагIча культура Дворене хиннача Октябрьски района къахьегамхой торжественни собрано доклад йир КПСС Нохч - ГIалгIай обкома шоллагIча секретара Р. В. Бахаева. Ленина цIерагIча ДК хиннача Заводской района къахьегамхой собране — КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара нов. С. В. ..., Старопромысловски районе — КПСС Старопромысловски района хьалхарча секретара В. М. Шипарева, МалгIабика районе — КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. Х. Х. Боков, Гудермески районе — КПСС Нохч - ГIалгIай обкома секретара нов. М. И. Абубакарова, Наьсарен районе — Нохч - ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатела нов. И. А. Алмазов, Сунженски районе — КПСС Нохч - ГIалгIай обкома организационно - партийни балха отдела заведующе нов. Ф. С. Бобенко, Ачхой - Мартана районе — республика Министрий Совета председатела хьалхарча заместитела нов. А. М. Слинченко, Урус-Мартана районе — КПСС Нохч-ГIалгIай обкома промышленно - транспортни отдела заведующе нов. Н. Я. Проценко, Науркски районе — КПСС Нохч-ГIалгIай обкома партийни комиссе председатела нов. Н. А. Сыщикова, Шелковской районе — КПСС Нохч -ГIалгIай обкома общи отдела заведующе нов. Н. И. Песляков, Надтеречни районе — КПСС Нохч-ГIалгIай обкома мехкадьттаи химически промышленноста отдела заведующе нов. П. М. Тимошенко, Ведана районе — КПСС Нохч - ГIалгIай обкома пропаганди агитацеи отдела заведующе нов. П. И. Лотышева, Ножай - Юрта районе — КПСС Нохч - ГIалгIай обкома административни органий отдела заведующе нов. Г. В. Калегова, Советски района къахьегамхой торжественни собране доклад йир КПСС Нохч - ГIалгIай обкома яйгача промышленностеи торговлеи отдела заведующе нов. З. А. Ахмедова.

ХЬАЛХАРЧА КВАРТАЛА ИТОГАШ

СССР ЦСУ ХОАМ

СССР Центральни статистически управлене СССР промышленноста 1969 шера I квартале чакхьалхха болх кхоачашъяра итогаш йир.

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара даха чу хоаттIера шинъадаза ра социалистически яхь а йоаржаь промышленноста болхлоша тIехкхоачашъяьй 1969 шера I квартала план. Йоах СССР ЦСУ хоама тIа. ДукхагIа яьйза йолча промышленноста продукци дIадахана шера цу хана нийсъча 6 процент хилар, хIаьта дийнахьа бусе юкъера лаьрхIача тIаккхта продукци (укх шера I квартале дIадахача шера I квартале хиначул кхьа ди кIезагIа дар) 7 процент гаргга хилар.

1968 шера I квартале хиннач промышленноста керттерча доакъошка укх шера хьалхарча кхаь бетта арахецаш йола продукци лакхлургья: электроэнергетика — 12 процент, Iаьржа бос болеи металлурги—3 процент. химически мехкадьттаи химически промышленность — 10 процент; машинаш яраи металлах хIамаш яра — 12 процент, яйга промышленность—5 процент, кхачаи промышленность — 2,4 процент; культурно - бытовойн бахама тIа эшен товараш арахецилга лакхденна.

Керттерча промышленни юкъара союзаш союзно - республикански министерсташа продукцена реализаци яра планаш производство лакхьяра темпай задаш кхоачашдир.

Промышленноста хьашпалолча доакъошка халонаш хилар укх шерара Iа хала хилараа.

Мехка еррига хьаийнача хьалхарча квартале яьккхай: электроэнерги (юкъара пайда эца электростанцеш бахкстанцеши) — 173 миллиард киловатт сахьат, 76,7 миллион тонн мехкадьтта, 46,6 миллиард кубически метр газ, 150 миллион тонн кIор бальккхаб. цунна 29,0 миллион тонн кокс боаккха кIор а болаш. 19,7 миллион тонна чок, 26,8 миллион тонн болат доаладаь. 21,0 миллион тонн прокатта 454 миллион метр аьшка турбаши яь. 44,3 миллион тонн аьшка руда даьккхаз.

11,1 миллион тонн (условни единицех) минеральни удобренеш 63,3 эзар тонн (условни единицех) баьцоагIаш лораяра химически средствани арахийцай.

Хьалхарча квартале кийчъяьй еррига я 3,3 миллион киловатт йола турбинаш. Турбинашта йолча генераторий мощность 3,1 миллион киловатт я.

Металл тела 50,8 эзар станок, 10,8 эзар кузнечно - прессови машина, 550 миллион сома маьха автоматизацеи вычислительни техникаи приборий средстваш, 109 эзар трактор, 20,6 миллион тонна цемент, 17 миллион кубически метр сборни аьшкабетон арахийцай.

1542 миллион квадратни метр кIадa, 153 миллион квадратни метр эп - маша, 246 миллион квадратни метр даьри даьл.

519 эзар тонн колбаски изделеш, 945 миллион сома мах бола хьанай чкъаьрен продукци. 8 миллион тонн хьайбай даьтта, пхьа, кхьдола шурий продуктии (шура лоаргаш ...).

ДIадахача шера I кварталана нийсйча дукхагIа яьккхай: электроэнерги — 13,6 миллиард киловатт-сахьат, газ — 2 миллиард кубически метр, минеральни удобренеш — 299 эзар тонн, каустически сода — 35 эзар тонн, пластически массаши синтетически кIуевнаши — 40 эзар тонн, химически хьоасе 7,8 эзар тонн, автомобилаши - мотоциклетни покрышкаш — 211 эзар, металл тела станокаш — шиъ эзар, металлургически оборудовани — 1,7 эзар тонн; автомобилаш — 15,5 эзар, тракторaш — 4 эзар, юртбахама машинаш — 34 миллион сома маьха. Лаккхденна алюминий, цIеста, цинк, никель, титан, кхьдола бос бола металлаш, мехкадьтта химеи мехкадьтта чакхдаьккхаи йоахa продукташ, продукце кхьдола тайпаш - доакхилга.

1968 шера I кварталаца нийсайча халкъа эша товараш доаккхилга лакхденнад: кIада, эп-маша, даьри 44 миллион квадратни метр, тIехаххьа юхаш трикотаж — 14 миллион, тийга хIамаш — 403 миллион сома маьха, телата кога тIера — 7,6 миллион пара, кондитерски товараш — 49 эзар тонн, хIамаш ютта синтетически средстваш — 22 эзар тонн, радиоприемникаши радиолаши — 113 эзар, телевизораш — 269 эзар, холодильникаш — 107 эзар, хIамаш юттa машинаш — 93 эзар, мебель — 45 миллион сома маьха.

Промышленносте къахьегама продуктивность ... шера I кварталаца нийсйча 3,3 процент лаккхийнай. кIоаш нийсачa маьхашца лаьрхIача баьнна пайда 7 процент лаккхбенна.

БIарчча хьаьIшача промышленносто план кхоачашъеш дукхача предприятешта производствен икомплекса планаш кхоачашъяь ац.

Iаьржа металлаш, баьцоагIаш лораю химически средстваш кальцинированни сода, электровозаш, пхьх кхехьа вагонаш, гIулакхагa йола хьу, сборни аьшкабетон, кирпичаш, холодильникаш, кхьдолча тайпаш эзкецана кварталаш шоаш кIоант - дукха кхоачаш ца тIом йинзай.

* * *

1969 шера I квартале чакхйоалаш планировании экономически стимулировании керлача системах болх беш йолча еррига промышленни предприятий 77 процент яьккхийна 5% процент. пайда беннеи йола 20,7 эзар промышленни предприятеш.

(ТАСС).

Кхашка сихбенна болх беш ба Шалха района «Джалка» совхоза къахьегамхой. Балха тIа эттара дикагIа хьакхамаш гойт цхьоагIча отделенера коммуниста Магомадов Вахас кулгалдеча бригада. Совхозе массарел хьалхагIа сискал гиуаргаши дIа а йийна, хIанз хьажкIаш дIае болабенна уж.

Сурта тIа: хьажкIара балхаш деш ба кхоалагIча отделенера хьалхалIча бригадера кхаь лелараш.

В. Дзисяка сурт.

100 КЪАХЬЕГАМА ЯХЬА СИЙГАШ!

«IАЬРЖА ДОШУВ» ДОАХАРАШ БОЛЧА

РЕПОРТАЖ

...ТИИРКА довкъенха гIолла болча голашьеттача новкъа сиха йоза тха машина. ТIайоагIача бьцо бьцшара ерзаеш латтача аренашка боккъаш мохкашкахьа уратIа дахийта лате дьттаи чекашкарча ганзашта тIаккхачара буруш толлш йола буровойш. ЦхьоалагIа хай тIаккхочш мехкдьттахоша толльд царна дIатIадолха ваькъаш, кIир техе, басараш хьесхе хийчьнй скважинай оборудовабеш. Царга нийсача режимах болх байтара приборашна фа хьежаш ба мехкдьтта доахараш. Иштта хоза сурт хьалхашка [illegible] тхоца «Горскнефть» управлене промыслашка тхо ххьачана хана.

— ЦхьоалагIча мах сийна управлене промыслашта, участкашта юкъе ларнача социалистически ялье къалха латт Данилец Евгений Митрофанович керте леттача шоллагIча промысла коллектив, — аьлар «Горскнефть» НПУ керттерча геолога Г. Т. Пристайске. Къахьегам нийса вIаштIехьбьккхаб цу промысла мехкдьттахоша, дьттаи чекашкара хьыдоаккха «Iаьржа дошув» соддаккхара [illegible] бийда эз.

Мехкдьтта промыслови управленерча ерригача скважинех дукхагIьнаш шоллагIча промысла мехкдьтта доахараша доал дию я. Укх шера кхы а дукхагIа хургьа уж. ХIанз бурувдеттарашкара керда № 60 йола скважица хьалха кийчлуш ба уж. Дукха ха яьалехьа кхы а массехк скважина хьаьцаргьа цар.

Горагорска поселкера хьежача кхача вышкашта юкъера къаьгаIа гу Тийрка дукъа тIа латта, № 60 йолча скважина вышка. Тхо Горагорске хиначе дийнахь бурувдеттарашкара хьаяца кийчъеча ку скважине бахабар шоллагIча промысла дукхха мехкдьттахой, цига вар пуи заведующи Евгений Митрофанович а.

Сихбоаца скважина опрыскиваяи еш, оборудовани дIачIоагIъеш, балхаш [illegible] бар бурувдеттарашт мехкдьттахой доахараш. Цхьа минут леха бовнияр цар.

Тахан мехкдьттахоша хьалхашка латтача декхарех кертера дар да мехкдьтта [illegible] совьхар. Цу даькъа хьалхаре бехктохкам тIалатт бурувдеттараш. Уж ба тIорча а-кIалхерча а мошашка, юрсин тIоахаш ая мехкдьтта доадла керда моттигаш [illegible]. Из дица кхетаду промысла бурувдеттараша. Мехкдьтта соадаккхара дукха геолого-технически мероприятеш чакхйоах оаха а. Цудухьа во дош «Iаьржа дошув» довккхараш тIулаккхаш.

— Тхоца пятилетка дийлагIча шера оаха план йоккха яле а, из тIехххоочашьеш хьайоагIа тха промысла мехкдьттахой коллектив, — аьлар Евгений Митрофанович.— ПланагIа лаьрхIачул совгIа 15 эзар тоннаш мехкдьттех 3,5 миллион кубически метр совгIа газ йоаккхаш наккхьепай из тахенарча дезача цIейна. Дийнахьа буси промысле доаккха мехкдьтта 7,5 эзар тонн я, хIьта газ 930 эзар кубически метр я. Укх гаргарча хана дийнахьа буси хьалдоаккха мехкдьтта бар эзар тоннаш газ миллион кубически метрагех кхоачара чIоагIа къовсам лоаттабеш ба мехкдьттахой.

Цу бехктохкамеча декхарех лоархIабара мехкдьттахоша де дезар фуд аьнна даьча хаттара жов а луш, промыслерча мехкдьтта доахача мастера Бычков Степана аьлар: керттердар да къахьегам нийса вIаштIехьбаккхар, мехкдьтта доадла [illegible] моттигаш дукхагIа хьесалар, хьадоаккха мехкдьтта соадаккхара тIерзаьнь йола геолого-технически мероприятеш дукхагIа чакхьяхар. Уж болхаш оаха дика кхоачашу. ШоллагIча промысла традици а хиина дIехттах моллатIа але а керда скважина карарзоеча тха бригада хьожалга. Цу даькъе тха йоккха опыт хилар, тхоех бехха лелам оаха боа ба бар да из. Шоашта хьалхашка латта декхарш массаза хIеха кхоачаш е деш, керда скважиналш карарзоеча хьинаре къахьегарах белгалбаьнна ба бригадера слесараш Джамалдиев Махьмад, Штульман Владимир, оператор Перетертов Василий, кхьбараш.

Б. КОСТОЕВ.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) слесарь М. Джамалдиев, оператор В. Перетертов, слесарь В. Штульман 60-ча скважина опрессовка е кийчлуш ба.

И. Плиева сурт.

Майдан тIара бийса

Ю[illegible] стически парти [illegible] эттара хьамаш. Советски [illegible] — Владимир Ильич Ленин [illegible] деиз бIаь шу дузе [illegible] гаргахоеча латтача хана вай [illegible] нана цхььегано [illegible] матрийньнеш дузаш [illegible] деррига доньфаьнна [illegible] гIулакхаш карагIдьенарами Ленина лаьрхIача тайпара дай хьаже ца Iеш, шоаш хьамнача [illegible] га хна а [illegible] къахьегаццара гIулакхаш кердача ленински хьисале турпдела [illegible] чIоагIъеш дола шоаш [illegible] белгал а ду.

Дукха бетташ да [illegible] дог чу а долаш [illegible] ГIалгIайчеи писателаш бахаш бола а.

Дукха хIама даьд цар цу юкъа. Читателашта чIоагIа [illegible] сердалмагIа [illegible] стихай сборник арадаьнад Ахматова Раисат. 1968-ча шера вала а тоха арадаьннад Осмиев Хьамзата кердача произведений хьаьгара том. [illegible] А. Ведзижева — «Кхоарчара сIи», МIалур — турпала цIерамаш. Н. Музаев [illegible] маттаца [illegible] цIоаца юкха [illegible] гIоръьнна [illegible] яза роман [illegible] А. Боков, М. [illegible] арадаьнахь [illegible] Заьлимхан [illegible] С. Чахкиева — «[illegible]» роман, кх. дI. Укх тIаккхьарча хана [illegible] арадаьнна авторий дика аьттув баьннан йола фуьрига произведенеш Iодзгорийча йокха список хургьяр цар цIерах. «Кьоначо поэта библиотека» яхача рубрикана кIал укх шера деналгехо арадала дезаш, къоначи дIабоалучеи литераторий стихотворений иттанега дIадоаччаш сборникаш да.

Цхьайолча [illegible] тха писательски организаци творчески хьинар айдаярца белгальяьнна Iац укх тIаккьарча хана. Кест-кесте еIаьцIбеттаву уж республика къахьегамхоица. Дукхача городскойи районни библиотекашка доалара конференци хул. Литературни Ленина, цун заманна, вай махе социализм хьалъяра, городеи юртеи къахьегамхой сийлахьча гIулакхашта хетаь шоай произведенеш ев. Цига тха [illegible] къонахчаш ю, [illegible] Балъаха [illegible] дуец. [illegible] шера [illegible] хIаьнар читатела [illegible] боарам [illegible] ба, [illegible] кIирак [illegible] политика кругозор [illegible] ча тайпара уж [illegible] хулаш дола а, цар массаза а писателий дог тоадолийт. Цигара баьлча са латта ца доагIаш дукха хе йоаккх, хьаметтел йиб а хIаьц хинаьва.

Гайна аиена укх бIаьсте цхьа цу тайпара вIашагIкхетар хинишул тIехьагIа цIа а вена вахаца уллаш [illegible] ца тийна хьалгIеттар со, хIамача тIа а йийка городе нийсача улицашка гIолла лела Iоъара аьлар. Гаьмна Iохьенна автобусь корашкара йоагIа сердаи гучинкхар, хьоавна воагIача сага кагий тIеташ а ловзар, тIаьхха юха а сатийна яр улицаша. Бугьа тIехьашта шин кулг а дилла, тхоай писательски бахха уйла еш водар со. Ма дукха зама ена воза тахан халньаьд дуаццаш, хIанзарча сага гIулакхий дукхана а масса тайпарча а сферашка чоалхана специальностIаш йолаш болча культурни, хьакъалеча нахьа общественна лаьрхIа йоаш хилча.

Уж цацбоахапургбац сакъердамаца сюжетаца, а безама яйгаф интригаца. Уйла [illegible], вай тахенарча вахара [illegible] дола сурт гойташ, дукха безабела а оамашаи хьаяца а магаргбоача — баргьонца болча турпалаша читатераца къуесаш дола зиприкаш ма дац читателе дукхагIа тарлургдарах. Цо писмоаш хаду издательствага, газеташка, авторага, гучахкьира къамаьл ду цуница.

Мелле чIоагIа тамаш йолаш хета а, читателашца вIашагIаеттавалга вахьана а ваена ва дог тох хе а ца делийташ сег хила йиш яц. Цо массаза а керда хIамаи дагадоахийт, са тийтац, уйлаш сома[illegible].

Укх цIамаи дог ца йолаш городе йоккхагIа йолча майдан тIа ихьчар са. Из, нах боцаш масса хиналаьа а, цIой гаргахьаьне веллар войташ ер. [illegible] шой долаш ма йий майда а. Дезача денощ къонау ца, байракхаица ега, дукха басаш долча лампаше сийрдаьнахха хул. Вокх денощка, сарсарахьа фаьга арбаьне уйлаза воагIа дукхача шерашка къахьийга, юкъарча гIулакхага лаь[illegible]

(Кхоадаьккхар 3-ча оагIо тIа).

ХIанз вай республика хьалхача промышленни объектех лаьрхIа метIарчарех ваI я А. Шериповна цIерагIча Грозненски нефтемасловоде хьалъеш йола Г-60—40 тха парафиний установка. ДIабоалча апрель бетта къаьстта дукха субподрядни балхаш чакхдаьхар цига. ЦхьоалагIча мел къахьегама совгIат а дийцчарна, хьинар ше да даш хьаьлийгар «Грознынефтестрой» треста ГМУС-а монтажникаш, [illegible], электрикаш. Къастарча кхоачамбу цар керттерча корпусев технологически эстакада [illegible] де доаа балхаш. Субподрядни организаций укх шера план бутт дIабоаххьтабеш бетта план 100—120 процент кхоачашъя ца еш.

Йоза хьалха латташ, хIара сменашка нормаш 100—120 процент кхоачашъеш я М. Е. Серов, П. С. Хоцухан керте латтачо бакхьдаьнний, [illegible] бригадаш.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) задвижкаш дIаеттош ба бригада бригадир М. Н. Серов слесарь В. М. Купулисов.

И. Плиева сурт.

ЛоархIаме гIишлош

НОВОГРОЗНЕНСКИ мехкдьтта чакхдоахача завода гаьнна аракха лакха урагIьахьагIа керда хьалъеча центральни газофракционирующи установка колоннаш. Город Грозне дукхаьшха хьалъеш я цу тайпара установка. Мехкдьтта сийрда продукци арахецарех лоархIамегIа йола установка хургья из вай республике. Паччахьалкхен планах лаьрхIача хана из хьалъяь яккха гIертыш боалк хIанз гIишлошъераш. Къаьстта дика къахьег укхаза № 7 йолча треста ГМУС-а В. М. Соломатин керте латтача участка монтажникаша, гIишлошъераша.

Бигь бетта план ханал хьалха кхоачашъьяй цар. Центральни газофракционирующи установка 72 метр лакха бола шахтни лоамий вIашагIа а белла ханал хьалха дIаоттабеш ба. Трассашка турбопрокладаш яхкара балкаш а ховал хьалха чакхдьнияд. Иштта ханал хьалха вIашагIа а яьха реакцонаш а установка теплообменникаш. Лоацца аьлча цига де дезача деррига гIишлон-монтажни балхех хIанзалехьа 70 процент чакхдаьхад. ЦхьоалагIча мая накъабоагIаш къастта дика къахьийгад Радионов Валентин, Гераськин Анатолий керте латтача слесарий - монтажникий бригадаша. Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа норнаш 130—140 процент кхоачашъю цар.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Сурта тIа: (аьрдехьарвар) бригадир А. Гераськин беседа еш ва бригада чакхашца.

И. Плиева сурт.

КЪАХЬЕГАМЦА БОВЗ НАХ

Тха установко [illegible] коммунистически къахьегама сийлен цIи оагр 1951 [illegible] Нефтемасловоде [illegible] установкашта юкъе [illegible] гIара хьалха [illegible] цIи хьаьнадерах я тха установка. Лакха къахьегама теханаш а доаккхаш хьинаре къахьегарца барт тайпача технологий коллектива балхаш толаш ба из. ЦхьоалагIча мел сийлаца накъабоагIаш тха установка хIара смена, бригада шийхьинар кхо ца дош къахьийгаш плавах лаьрхIачул совгIа мехкдьтта сийрда продукци арахецара. Цу декхарех дика лоархIабаь установка технологаш. Хьадукха хьалха 30 апрело чоальдай цар бив бетта план. Тахенарча дезача дениа сийленца накъабоагIаш укх бетта чоташ арахийцад хьараш тIеххаш мехкдьтта продукци.

Тха коллектив дукха болхлой ба шоай коллектива сий лакха лоаттадеш. Доаначо къахьегама толаммаца массаза а хьокхам гой цар къонача болхлоита. Царех цхьаберам оператора гIоннагара болабенна бригада куьгалкхоча хилчаб. Масала 25 шу совгIа да а тха барт тайначо коллектива Т. П. Назарова болх бу. Дукхаьнна болх бош хIаьар из оператора гIонча болаш. Къонача болалочо сиха карарзоеш технолога говзам. Цигга гучабоал цун организаторски талант дика хьинар а. Цул тIехьагIа установка йокхагIйола оператор а еш, из хьоно бригадана куьгалде. Цу хьна дика массаза а установкарча кхьача бригадашта хьокхам телаш хьинаре къахьегама а кердаеш болхло ней. Изарча керте латто бригада.

Хьинаре къахьегарах совгIа общественни балха тIа а дика дахь лоаш, коммунистически къахьегама ударника ней. Изарчилас. Установко партгрупоргга деххара кхоачашдеш а ха. Цу гIулакхаш дукха дIадаьл, из дика хьоладу цо.

«Коллектив — цо — хьа сийна ветераний дикаьо установкарча дукхахача болхлоиш дог раьза хинна тIаьйцад. Цу гIулакха дукха къахьег тха установка къахьегама ветеранаша. Шоай болха опыт дIа а луш боьхонца бола специалисташ хьалкхьабу цар. Царна юкъе ба къахьегIбола технологаш Яшинская Антонина, Щербакова Надежда, кхьбараш. Шоай 16 шу даьнча дениз болха моттиг ца хуецаш цу установкаа къахьегаш ба уж. Эттара хьалхарчарца коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи аьнкхай цар. Уж сийна масалаш кхы а дукхаш дакхдош йиш я.

Соахла деиз планированни экономически стимулированни кердача системах болх беш а тха коллектив. Беттагара беттага дукхагIа хул цо доаха толамаш.

Коммунистически къахьегама сийлен цIи тха установкана елча деиз бетара а болхлоашта юкъера а Нулински пусцаденнад. Нагахьа моллагIча болхлочун цIегIа хатар хиння мотттиг нийслойя цунна эшааевъьостал ду технологаша, а болхло цамоташ хилча больница тIеIмьа базе цун фу эш хьон, де дааа цIагIа новкъостал ду, иштта кхы дIаьо.

Иштта барт тайна къахьегача тха установка коллектива дог гIоздоахе къахьегама толамаш доах В. И. Ленин ваь бIаь шу дузача дения сийленца накъабоагIаш. Пятилетка хьалхарча яхь шера план 104,4 процент кхоачашъийр цо. Арахецача продукцига дIабодемах лохбарах кхоадир 35 эзар сом ахча. ХIьта укх шера хьалхарча квартала план захал 8 ди хьалха кхоачашъйир. Планах лаьрхIачул совгIа арахийца мехкдьтта продукци эзараш тоннаш я. ХIаьта печчахьалкхена цу юкъагIа бапайда 20 эзар сом да.

Т. ЛЕТКОВСКАЯ.

А. Шериповна цIерагIча Грозненски нефтемасловоде № 10 йолча установка начальник, Социалистически Къахьегама Турпал.

ІИЛМАХОША ЛЕХ

МЕХКДАЬТТА чакхдоахача Iалаьмаге чIоагIа хьажаш Iа проектировщикхаш, тоххама кистанутий болхлой, Iилмахой. Цар лабораторешка, опытни установкашка кийчъю мехкдьтта, газ чакх а йоахаш продукци арахецара технологически процессаш, аппаратий конструкци. Цар проектех хьалъю установкаш, керда заводаш. Iилмахоша дикаа дакъа лоац завода моллагIа процесс карарзаена. Установка балх бе йолаьлийталехьа хьажа а хьеже цига нийсаенна кхоачамбоацар дIадоах. Мехкдьтта чакхдоаккхача технически прогресс яра доаккхийл бехктохкамеи цеххараш хьалхашка латт царна.

ДIабахача бетта цхьайтталагIча дийнахьа 49 шу дуз город Грозне митинг а хинна, цига дакъа лоацаш хилларача нага а хьа мехкдьтта продукташ яйца йола хьалхара поезд Москве вайта. Цу митинге дакъа лоацаш хиначар массана раьза а волаш тIайийцар Халкъа Комиссарий Совета председателага В. И. Ленига йохьийта телеграмма. В. И. Ленина 50 шу дузача дийнахь Москве дIакхаьчар 46 вагон йола поезд.

ХIанз Нохч-ГIалгIай республика къахьегамхой хьинар кхо ца деш кийчлуш ба В. И. Ленин ваь бIаь шу дузача дениа сийленца накъабахара. Хьожаргда вай город Грозненча Iилмахоша, Ильича шоаш ления дош миитта кхоачашду. 1920 шера 30 июне город Грозне «Успех» яха дкъара мехкдьтта чакхдоаха завод мара яцар. Цу хана дена дукха шераш дIахьаш. ХIанз вай республикера мехкдьтта чакхдоаха предприятеш дикагIйолча техникаеи технологеиаи IалашIаь я. Цу даькъе дукхха къахьийгад ГрозНИИ Iилмахой болхлоша.

Вай республикне хьалхехкача мехкдьтта свойствашт ейза а ейзе Iилмахоша кхетавир къьначо кубовн установкашца мехкдьттах доадла бензин цIездаь хьакхоастаде йиш ца хилар. Цудухьа хьалъе йолийр трубчати установкаш. 1923 шера гучадьлар мехкдьттах парафин ухаш хилар. Из бахьан долаш хьалйир парафинови завод. ХIанз 41 шу да по продукци арахеца. Арахецача продукце дикал лакхъяра дукха къахьийгад Iилмахоша цига а. Цар кийч а хь производствана юкъейннавай Iилмин лараш тIевIаштIехьъьльна йола керда термически крекинга процессаш. Цун тIехьагIа город Грозне хьалха Советски Союзе эттара йоаккхаII йола автомобильни бензин арахеца установка. Паччахьалкхено лакха мах баьб ГрозНИИ Iилмахой балха. Iилмахошта Б. К. Америка, К. Г. Лаврентьевана, З. Г. Оркиная еннай Паччахьалкхен Преме Хьалхарча степена лаурьат яха лакха воаш. Каталитически крекингирование а вIаштIехьдоа катализаторешка — веществаши цига дакъа лоацаш ца хилий, хIана аьча цар сиху химически реакци яра гIулакх. Из боах чакхбаьккхар а института Iилмахой ба. Вай мехка эттара хьалха Грозненски заводашка хьалйир катализаторни фабрикаш. ХIанз цар дикал лакхъяра керда катализаторех арахецара къахьегIа болча Iилмахоица хьинаре къахьегаш ба химически Iилмий кандидат нохчо Хаджиев Салямбек Iанбович.

Хала болх ба кубови установкашка кокс хьабеча болхлой бар. Цхьайола моттигаш нийслу цар паччахьалкхеи план кхоачаш ца еш. Цу гIулакха тIайгIа кхоач институте Iилмахошка а. Цудухьа кест-кесте заводашка бод ла, кокс арахецача хьожаш хул Iилмахой. Института Iилмахой Совете дуй из лоархIаме дош. Цига нийслу кхоачамбоацараш дIадахара хьадда йола мероприятеш белгалйоах. ХIанз ГрозНИИ Iилмахоша кийчъяй кокс арахецара керда процесс.

Кхы еттагIа я аьа йола йолаш из фильтрпрессий новкъосталца парафин доакхецара лаьрхIа цхьайола процессаш я. Цу гIулакха чIоагIа техно из института Iилмахоша. ХIанз Грозненски нефтемасловоде растворитела новкъосталгIа арахеца доладаь парафин. Из а ГрозНИИ Iилмахошта карагIдьийнар да. Парафина дакъе болх беш Х. А. Присханова кийч а да защитийр парафинех пайда эцара йолча диссертацеиа. Технически Iилмий кандидат яха Iилмахой аьрии еннай цунна.

Тха Iилмахоша кийчъяй мехкдьтташ таххара метод. Растворителаица машинаштта цIендара диасфальтизаце комбинировании процесс кийчъяй цар. Из нефтемасловода балха юкъейнахьвача тIехьагIа поэзи дукхагIа хилар арахеца продукци. ГрозНИИ Iилмай болхлоша вай мехка эттара хьалха кийчйир промышленни боарама синтетически цеолитеш арахецара метод. Цун лоарIам бáь хала хали да. Цу хердача продукце новкъосталца, бензинах, фатагенах хьахъбестаю парафина керда сорташ, хIанза цIарех ший орIагIа хьам хIамаш ютта порошокаш. Халкъа бовзами кхача доакъошка дукха пайда эц цкъазитех. Цар новкъостадца хьаду санеш, линолиум, клеенкаш, дIаухийт кхчахьа промышленносте эшача моттигашка, дьтташ деча, кхчахьа.

Вай халкъо карерааеш латт вай мехка шийлагIа йола моттиг —Къалбаседе. Цига лелача тракторашта, машинашта, вездеходашта чIоагIа эшаш да «целалах ца кхера» доагор. Из доппкъоастадеча дикза дакъа лаьцад тха Iилмахоич. Тха института Iилмахоша кхоачашдеча балхех пайда нийсь Iац вай республикерча мехкдьтта чакхдоахача промышленносте. Цу балхех пайда нийбу Кременчуге, Донецке, Надворне, Львове, Ангарске, Омске, Ярославле, Горьке, Фергане, Салавате, Баку, Полоцке, кхычахьа. Тха Iилмахой цхьадолча балхех биэза пайда эц цхьадолча социалистическа мехкашка а.

Укх тIеххарча ворхI шера СССР Министрий Советерча изобретенейи открытейи гIулакхий комитета ГрозНИИ Iилмахошта деннад изобретенех ярах дола авторски 59 свидетельство.

А. ОДИНЦОВ,

ГрозНИИ Iилма-технически информаце отдела начальник.

НАЬСАРЕН БIАЬСТИ

ЦХЬА иттех шу хьалха тахьнар дар сенна дезе ди хьалдоагIаш Назранах статья язъе аьнна редакце сейна еадаи аьча чIоагIа новкъа хулар сона.

— Яьсса вордаши, массиниаш оаха юкъ минта уьйт хьаш ца ладой дIаьхоняе дика хIама-м дац, — аьлe кулгаш дIа-хьа доллийтар киртишнаш аиа завода директора.

Цул дукха гаьна ца доалацар лавахо — мельзавод а. ХIаьта уж шиъ мара кхы промышленни предприяте укхаза я а эшар. Цхьа хIамага заметка тоъар йоаьзаеи (наиттa оалар цаз ку хана) еррига гIишлонах язде.

ХIанз иштта атта хургдац из юацаиаьнчаь. ДагIеннай, низбенбаь Назранега, аьрънаннай «бенка». «Вокзала» аьлча йоаьзц хIанзарча наьсархоите шоаьта а. СССР-а географически карте тIа аьзю хIанз кун цIи, мехка йоккхача городаша хьаьшал тессаь цунца, кхача мехкашта дIаьййай къона город Назрань.

14 промышленни предприяте я укхаза продукци арахецаш. Аз йийца киртишкаш ю завод массеж в укхазарча «Электроинструмента» яхача завода хIара цхьа. Дукхаьа дIадахьча шера цу цхьаи заводо дIахьийтаь 9 миллион сом гарга мах бола продукци. Массенехьа йоаккхи, онй дааи я Назрана марка тIайола электросверлилкаш.

ДагадоагIа, из завод эттара хьалха хьайкийлача хана болх бе сег а ноацаш йисе ха. Мичара баьхьергбар боаца болхлой? ОарцагIа баьлар наьсарера кирхой. Цу ну боац бе Iомабенар дукха городашка Ленинграда, Выборге, Ростове дIа-хьа баьар уж. Iомабенна цIабьхьаенар къьбаршта дIавлар шоай говзал.

Миите дагIаьха йоаьнар Назране болхлой массе. Цу ца йийцачо хIана дагаро лаьама бIаь болхло кореховагIаргац укхаза. ХIанз 11 эзар ба уж.

Дукха хе йоацаш бIарча юрта чуйода массеяязза вIаштIарцаьча цIаьига хьаьшa уьар наьсархой. ХIанз аьлш дукха да уж. Назрань царах хьаьлинойн ехт, бIарг беьниаб царга.

ХЬАЛХАГIА паччахьалкхено ахча кьавонцыаце хьонсоп бегIар наьсархой шийь тоабе, цIа хьалаа торо йоацаш. ХIанз хIара предприятеш ца бене найдах дакъа яу къонача города. «Электроинструмент» яхача заводо деннад цунна Назрань тоаа 10.000 сом ахча. Цхьан дIадахача шера 13.000 квадратни метр асфальта наьхьан дениад города, 4 километр йахлоле газопровод йиллай (500 совгIа цIагIа газ йоаг хIанз).

КIоагга шоашта хIана лIилма Орджоникидзе а Грозне йола боазаш хулар. Назране бахаш нах. ХIанз укхазе хьайийнай дукха табь-тайнара бегсвой цеиял, нар да тиказ. Укх шера городе а райоле а баьхача наьха хьайнаш кхоачашдеча дIаьхеннаргда 202 хьийаьдае (дIадахача шераргара 65 эзар дукхагIа).

Кхы а хоаьагIа а Назранн шерана 1970 шу хьалхIанаьнльянь ухазда вайна гургда массаза вIаштIарда бIаь хьалтаде йоаь хIаьнаш асфальта - бетонни завод, цун лазеш йоаз дилида хьаьа йоаьна хиа цен, пионерий Дворец. УрагIаргах ПиалдаьхааьннаIIий - Юрта хьалле бенель бераьна мешитлонг лоазоргаш хьою фабрика, кхьйола объекташ.

Йоаьзаргйоаццие ьнеай районерна а, дорадо зиоаоо ериш дахт уж. Укх тIеххьарча 5 — 6 шера кIал хиннараш массаа хIаназ дац, аьнна керда цIенош хьалдахьд хIара юрта.

Бр шу чакхделлача паааеьалмено даргадоаш доацаш бахана нахе шоаш районе хьалдаргда хIама ца эшаш мех эзар цIа.

Тоалуш ехт шоархачча вахара хьаь лакхлу культура, чIоагIьу болхааьнай экономика. Дукха ха ца наьсархой хIара бIаьсти чкхачкара балхаш хьаньхьа нахкдахе трантораш, къайола техника еал ардавой болча нах, 10 — 15 махам хиаьар уж совхозе. ХIанз вIама ца хьаааш бIаь-бIаь я.

Бацацара ййрзаи Наьсарера шера еринац, гIа а тоха хоазлум йоттача гаьнай хьаьйайонхааш йатт герда. Улицаш сийрдайола цIена байракхаша, хоаунгаш, [illegible] партеи, правительствон хулгахой суртаьш, йеайдаьа йоаь, тIоалий, хьаьара хага хоа дIаьнаьнаь.

БIаьстаи цIай деадаш, сaaоIаш, къахьегаш, сакъердаш я тахан Назрань.

М. ЗАНГИЕВ.

«СЕРДАЛО»

2-гIа оагI., 1 май, 1969 шу.

Даим даха а дахалда, тоа а лулда СССР халкъий вежаралла дола доттаг1али йохаргйоаца цхьоаг1ой! (КПСС ЦК Т1алхьехамашцара)

ШАК1А САННА Ц1ЕНА, МОАКХАЗ МО ЧЮАГ1А

(Йистедоалар. Доладур 2-ча оаг1о т1а).

та вах. Хьета х1ана город тхьайса ула, майдан т1а сатийна, сабаре я.

Прожекторий сердалоно хьест на, боадонна юкъера къьегта хьагучайоал Ленина сийлакха монумент. Хетару, из ца1 мерга вац наб ца еш, кердо воккар хьадоладеннача шийн маскаьарча ваьте этта латташ.

ЛЕНИН...

Духхьашта мича хана тхьей соне из ц1и! Х1ана дерригача хьалтан т1арча наха йовзаш йола ц1и...

Уйлаша гьнна хьанка д1аланча аннига, хьамсарча юрт1ашка, эггара келаг1а а долаш вайх дуккьнар вахара юкъеденачи 1919 шеререча-1анга юхьевгар со.

Хале ха ер на, х1ана хьича гобьникха латташ т1ом бар, дийнахь а бус а, ламга сердаленаг1а кашмашка кхашш доакар, д1абевнар боабь къонахий, берош, кхалнаш. Пхорчашан сиерадацен цхьанкха къоастевацар, къахетам бацар. Из хала ха ер ше вахьнача ц1ег1ара д1аваха, шийн юрт йита, из йоаташ ураг1ьуха ала б1арг1ото этта ца хиннадаь.

Д1АДАЬЛАР цхьа шу. Тхона, бераша, цу хана хацар моаст1аг1ашта ше к1ашкар-делерах халкъ Ленина хам ба белаш дий.

Къийбенна бар доамарой цу хана. Дав х1ана дацар, кхы а хьег1а дар бераша. Доккхаг1а дола бераш кегаш берзан, т1онзаш т1ай1ка лелар. Х1ьета кагег1адараш т1а х1ама йоацаш дерзан лелар. Хьаца т1аоакха х1ама нцар, д1анха хьаьца хьина а, ахча дацар.

Эттара хьалха хозаш цу хана хозар тхона эза а йолаш массерна дег чу йиса «Ленин» яза ц1и.

Тхьоалаг1ча шера б1ьстан юкъа Серго Орджоникидзега г1олла ши миллион эрш к1адаш дайтар Ленина д1ахенацаьаш з1елакхьачиг яйхачин юрташкарна доамарашта.

Т1ема бокабо, хаданаш [illegible] шина моаш цу хана эттара чоаг1ег1а к1ай6енса хениача бехана наха новкъостан доре ахча хелаш бар.

Райкомашка ома дай боацаш дисача бой, къача наьха стисеш а у1ташш, к1адаш д1адаьхар. Ц1игача бераша бараьхаш тегар хинана. Т1енкхе эррига1а нерташте хайра из теркон нойкъостале Ленинга долга.

Цу хана дена, дукхаш шераш д1адахад. Вай вакар хуцаденна. Х1ана цхьанкха комсомолец а кхьметтан пионер а корабоаг1арг-вац вахара чакхьнача Ленина кхдаца халкъа деннар фуд дуцце ца хааш. Цхьабакхьда, Ленина доамарой я из йоахо ц1аиахьа а вацлургьац х1ьатара хала ха аз йойзача наха.

Дукха ах йоацаш са юноке дийцар Ньсараьрча хозветтехнику-ме, цул т1ехьаг1а — педагогически училище. Х1ана кхийнача ванийча нахага ледуг1аш хьаг1ар со. Дега ма ч1оаг1а тоам бар хунер гозе, хьекъалца цар кьемьла дац хьиггзача, ма дарг1ата хьакхайнайора цар шоай уйлаш, керда дашна, м1ада ц1ена барзкъа товргдолне тайнара т1адукхаш уж болаш. Х1ана-м кхы башха тамаш йоаш х1ама а яттаг цунах, х1ама хьача китаркой культурах, знанех кхебе г1ерташ ухх ах б1ьшера хьебмеб маккхо сийлаьвакхтача бахчо къекьанна из ятта боаца хьаь.

Цхьонча а хилар республиканеки библиотека дешаранца в1ашаг1кхетар. Хьаьхьал ца мог1аргдолаш дар, бакъдар ахча, нахадь къонашш. Цхьабакьда, из дацар со цецденахтар.

Бойна массанна а дуий хаш, производствочо балах муьха бацана, ц1ег1а да деаш х1ама кхоага доацига. Юрте хазана баккфча сага, кхацалхьа х1ьата а вита а, городе баьача в1ахачуа дукхан а дукхаг1а хуж уж. Ма ч1оаг1а цецденне а, ма ч1оаг1а г1адакха а вар со т1ахк хьача тхьайиазача хана городской дешаранта юкъе «Электроинструмента» заводера кхачанах а ма-1ене наках а боле боккхой — г1ай сона б1аргабайнача хана. Цу найлзна бус Назраниера бьмкабар уж кхинко дувцача даккъа лацар духьа, х1ьта цу бусса а юха ц1а а базер.

Сона хоьре — цхьан хана стекуьнташ хьалха хьалана хоарто-наш Сибирег1а йоаха хьаьнкьга а к1ускаш да уж Москве чхагга. Юкъа лелача г1улакхаш — саг йоаг1аш йодаш а халар-ваьвр зинна моттиг нийсьеча теттарз гьнна д1атэнзи ца боалаш хуьер доамарой. Цхьабакьда, б1арчаьиз дийегхь балка башка к1ьдбенна а болаш, шоашта лайна, духьал керда ромап дувцена дакъа лацари писателя шоай читательски немаш делари дутьа 100 километр б1ьзачя новкъа бахкар — тамаш е к1ама ца дисача ухх еаьрча хана а негахьа мера ца нийслуча х1ама ахь ца1 дар.

Из дар ленински идеяш вотьлафача хана, наьха сенхатам чу боакхоца йола культурии разо-няци хиннача хана мера в1амт1ехьдоалалургдоацийн т1айнгра вай хаахь духовно дег1адевачта къьгта хьаькекхар.

Вай республике а дерригача халкъа юкъера г1улакх а зинна д1аэтта литература.

Цу бийсаний, бакъдар ахча, небье в1аш1екхьдаламзар са. Владимир Ильича дег1ана памятник юхе г1енда т1а 1охайна вагар со. Юха а са дег чу доссарнма доккхой х1аьмаш дахьд цо доккийча а кегийна а халкъей вахаре, ма доккхий духовни 1ехааш да цо наьха сомадахтараш оарцаг1дахьараш.

Наьха дагой, цу уйлей й1ойхал хону сона. Массанна воезаш дегашта безаш волча сага сурта б1арз а хьекаш, уйнинтехьа вахь в1аг1а со ух хьеттай й1оахал сона а со санна хьан мукхан хинийча кхамарсй берашта а тала йолаьвар бой долча халкъий, дегаш д1оьздаь йолз Ильича ийта басме коч тхога кхьячча дийхаьь дарз.

Хьата наьсархой-м тхьаверхьа ц1а а кхьача, боезаш-беза болча нехь конференцие доий х1амаш дувцаш баг1аш сиза я мих. Уйте нча хана хьедухальлетт цацца чанчи цхьан, кун долча д1аммугачча саго аьмна дешаш: «Ухх моча собрене къамьал да хал сои духха дийша а вац со. Цхьабакьда, 1ецнсе кю цаш автора ала лой сона — хьитта д1ако вэха наш лийба хь, новкъост писатель!».

Майдан т1а г1олле вайр байса. Ц1енахе ха зиннар. Цхьабакьда, Ленина монументаца са д1анийсвелча, юкасаца, т1ера кий 1о-янкха безам хилар са. Юха а саца, уйла йар цу... е кхьметтел айса хьалар мотташ а ва сог «Иштта д1ачакхдерг1а тхо, новкъост Ленин, тхо дерригаш а, масса долча х1аммана... масса хана!».

БАЗОРКИН Идрис, писатель.

ВАХАРИ КЪАХЬЕГАМИ

Партей правительства белгалььь экономически мероприятеш чакхьъхара болхаме йолаш йолча торонех кхетамца пайда нийсош шерагара шерага пачхахьалкхенга юртбоахама продукташ йохкара план кхочашьеш хьайоаг1а дукхача къамех лаьтта тха колхоза барт тайна коллектив. Цхьаь1о йолаш къахьегача колхозхоши лахкара тьоккамаш гойт массадолча доакхоиха.

Колхозе шоат дукхаг1а даьккха торо хул х1ара гектара хьукхьан лакхбарах. Из кхта хилийтара эгара доарл1амера да лаьтта леладара культура лакхьер. Денгара денга дег1аухоча колхоза машинни парко дукка втгача бьякхаб колхозхой кхашкара къахьегам. Лоацача агротехлически хана д1адув алаташ, ца лоацаш хьишача хана чуж. Аттача бьняаб хий деттарий къахьегам, колхоза кхашка лел дог1ан хьесапе дог1а деттан цхьайтта установка.

Шийх тайша д1асийача техникана доаг1а г1улакх деш, тракторй эксплуатацонни ха й1аьхьеш хьаьоаг1а колхозе хьаьна датта тракторист Акиев Мовли. Шеделаеча ДТ-20 яхача трактора ремонт ца еш совхка 609 гектар к1аьда оахам дир цо. Кхашка балхаш дета хана 1032 килограмм доаг1ор кхоацр.

Шаккха мотта нийсьеннаш колхоза электрики Хациев Макарг электрически аьшкашьрт хьадача шийн хампалье из г1улакх тоа не деш. Дукха да ухх т1ехьарча хана электрикий балхаш. Юрта меттел гаьнна тракторно-полеводчески бригадашка, хьайбай фермашка кхьчай электричество.

Иштта шийн тайпара школа е мехкараита тха колхоза фермаш. Юкхьанца ферме йоаг1аш доахан детта хоша мар цыганка Николаева Екатерина. Боккхаг1болча лоаркаша чохчайа, ерсаш терхам т1абахийта 1омайле, шодаь дораша хала професси.

Дукха ч[illegible]х ку шийн [illegible] Нохч-Г1алг1ай АССР-а депутата Сазоновас. Иштта цхьан дезале санна, цхьаьг1о йолаш шойбие хьарча боакхие кхолахоше ухх дах боакхие интенсивно дег1адоалабара нийсу халонаш эшае.

Дукхача дехахийча толамий шу хийна исторе чу г1ортаб пятилетка дуьлли шу. Укх шера, дерриге советски халкъ санна, лакхарча тьоккамашца дуккхача къамий доттаг1ал, вошал в1аш1аг1ара къахьегамхой баьчча В. И. Ленин вахь б1ьх шу дизара [illegible] лерх1 дукхача къамех бакьа тха деттэл дезало. Цу денна сийла юртбоахама продуктан яхара пхе шера план дахь [illegible] кхочашьяр т1аерваьь я арсчун, г1алг1ачун, нохчоюн, цыгана, молдавана уйлаш. Укх шера кёболча илата хьукхьам 29 центнерага, х1ара беттача 1аттигара йоакхха шура кхо эзар центнерага д1акхоачае сопиалистически декхараш т1ахийдах колхозхоша.

Б1аьсанк кхашкара балхаш д1адоладе аьттув бьннача дийнахь кхьм бартболаш арабьер кхаш леладераш. Д1айийна нахай б1аьстан [illegible] култураш. Кхийъеш я хьлатийна ларх1а хьакх1а д1иоерйа 600 гектар, силоси хьакх1а йорг1ала 588 гектар.

Б1аьстан кхашкара балхаш доацача агротехнически хана кхочашида, дахара колхозхой [illegible] безам сопбадкхара [illegible] белгальдай колхоза [illegible] партком. В1аьстан кхашкара балхаш йиллача хана кхочашдарах 200 сом ахчех нарера кера тела. Ш1е байракан вийн шоллаг1ча тракторно-полеводчески бригадана. Хьалха детта механизатора сийна колхоза централни усадьбе байрах айе.

Кхашкарч болхлой станашкара [illegible] хилийтара боккха теркам т1абахийтаб колхоза кулгалхоша. Салэ1ара ш1енош кийчдаьд, журналаш, газеташ, приемникаш я Ш1еча утолокашка. Дика чам болаш кхача кийчбеш столовеш я.

М. ИЛЬИНОВ,
Сунженске районе ХХ партсъезда ц1ерарг1ча колхоза парткома секретарь.

Лоарх1аме г1ишлош

ПЯТИЛЕТКА дьлаг1ча шера «Грознефтехимстрой» треста г1ишлоошъераша хьалъеш дукха лоарх1аме промышленни объекташ я. Уж хьалъеча доккха дакъа доал цу тресте № 7 йолча СМУ кхоалаг1ча участка г1ишлоошъераша. Х1ана городе 50 эзар тонн чуйода разервуар хьалъеш ба уж. Укх шера йиьлаг1ча кварталь хьалъеь ала езаш я из бехктокхаме г1ишло. Цхьабакьда, х1ана цата латтача г1улакхаш хьахьена уж лекхараш г1ишлоошъераша хаьнал хьаяа кхоачашдергхилар. Бь бетта наал т1ехкхочаш а еш, дика къахьегама совг1ат кийчдьд Цхьоалаг1ча мая бетонщикаша Сельмурзаев Махьмада, Сабиров Увайса, Алисултанов Дааис, кхычар.

Сурта т1а1 баьх бо ба бетонщикаш У. Сабиров Д. Алисултанов.

И. Плиева сурт.

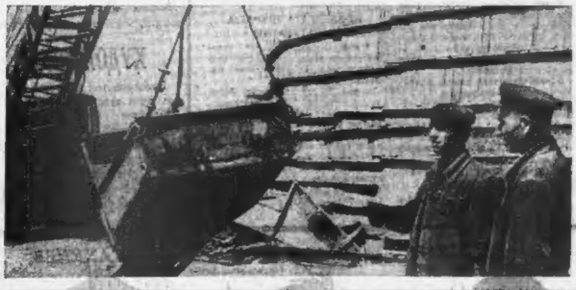

КЪАМИЙ ДОТТАГ1АЛ — ВАЙ НИЗ

СОВЕТСКИ пачхьалкхен дикаг1а дола караг1аьнараш белгалдеча факторех ца1 а къамий ш1аккха дозаргдоаца доттаг1ал, вошал. Цар цхьоаг1о ленински къаман политика ларда т1а хьахиннай, ч1оаг1ьеннай.

Пачхаьа Россе эггара дукхаг1а т1ехьайнсача аграрни йистоех ца1 яр Нохч-Г1алг1айче.

Вай мехка йоккхий халонаш эшаеш, дег1аленача къамаша, эггара хьалха эрсий къамо, деча новкъосталах ког г1орталга а еш, б1аьшерашка т1ехьадусаш хьадоаг1аш хицна нохчийн г1алг1айн халкъаш мехка кхыча халкъашца цхьан йоккхийча вотаганашка кхьчад тахан. Нохчийн г1алг1айн къамаша дакъа толамаш Советий 1аьдали социализми бахьан долаш лаьттача къовсама алана юкъе ч1оаг1деннача доттаг1алах хьахинна ла.

Кхы а дукхаг1а да коммунизм б1ьлъоча юкъа Нохч-Г1алг1ай АССР Ленински къаман политикан хьахинар. Республикие ч1оаг1а дег1аенай промышленности юрта боахами.

Чаккхьнийча семилеткахи х1анзарча пятилеткахи, эррагача Союзе г1олла юкъера лаьрх1ача йолчарел, лакхаг1а я республика промышленность дег1алахара темпаш. Республика промышленноста къьнна центраш — Грозный, Малг1абик д1ахо дег1айоат1аш латтарал совг1а ухх т1ехьарча итт шера индустриализацин ахь чакхйоалаш латт Нохч-Г1алг1айчен юкъарча районашка а. Низ болча х1аларча заман промышленносто Нохч-Г1алг1ай республика мехкадьтта доаккха, мехкадьтта чакхдоаха, химически промышленность Кьилбаседа Кавказе эггара ч1оаг1аг1а дег1айоалаьча районашта юкъе яхьийлай. Т1ехьарча шерашка хадуш дег1аальхай нохчийн г1алг1айн къамий болхлой класса кадараш. 1959 шера декз 1965 шерага кхачалла ларх1ача кхоза дег1аенай болхлой, инженерно-технически болхлой, машинаькъа транспорта, мехкадьтта промышленноста, иштта кхычча отраслешка болх беча кадрай дукха.

Ленински къаман политикан, социалистически интернационализман идеяш принципаш вахаре чакхьъхарах теша ду республика культурни, боахама, политически вахара моттиганка къахьегараш дуккхача къамий кадраш хилар. Юкъера а лакхера а образовани йола 40 эзар специалист ва уж.

Вай республике къьстта терко ю нохчий г1алг1айн къаман кадраш кхеера деша. Х1ара шера мехка тайп-тайпарча вузашка конкурс йоацаш деша д1аэо нохчийн г1алг1айн мехкарий, кагий нах. Укх дешера шера Нохч-Г1алг1ай пединститута эррига факультеташка юкхьанца конкурс йоацаш деша д1айийдар республика юрташкара баькха нохчийн г1алг1айн кагий нах, мехкарий. Укх шера а юарга из принцип. 1илман болхлой кийчбенга республика Министрий Совета направленех целевой аспирантура хьежабеш чакхдоакх. Х1анз кандидатски диссертацешта зашита яь ваьпаа 60 совг1а саг.

Нохчашшон г1алг1ашшен къаьна ч1оаг1беннa бахаш ба вай республике б1аьш эзараш бола эрсий, украинцаш, эрмалой, татараш, Дагестана къамех а кхыча къамах а бела нах, цар шоай мохк лоарх1 Нохч-Г1алг1айченах, из д1ег1айоаладара тоалларам юкъе доаг1аш дола дакъа лоеш.

Г1алат хург1ар халкъий доттаг1ал ч1оаг1ъярах дег1адоалаларан де мал дезар дь лаьнад аьлча. Дувца дезаш дац вай советски дерригача вахаро советски нах к1оаргга интернационализма уйлаш йолаш кхеабеш хилар.

Бакъда, цунна чакхйоалаш яц къамий г1улакхий проблемаш. Социализмо д1адаьккхад башха-башха хилар. Къамаш долаш хилар. Коммунизм хьалъяра процессе хьахургьа къамаша в1аши лелаху г1улакхаш эргадаьха тоадарна ювзаенна проблемаш.

Советски наха интернациональни кхетам луш иштта теркал ца дича дарг1аш коммунизм хьалъяра х1аларча этапе къаман сакхетач лакхлуш хилар а.

Масса йолча моттигашка къаман уйла пролетарски, социалистически интернационализмах, вай мехка а дунен дерригача мехкий а къахьегамхой вежарашка в1аш1аг1кхеташ хилара идеях, социализми коммунизм кот1алара т1ехьа лоаттабеча къовсамах органически д1акхеташ хилара т1ехьа ба марксисташ - ленинаш. Парте ХХIII-ча съезда КПСС ЦК отчетни доклада т1а белгалдоакх: «Мохаг1а а проблема — вай мохк политически, экономически, культурни дег1алахара къоастаеш парте т1ехьа т1айоаг1ача хана а йоакхо ергья х1ара халкъа хьаштий къаман башхалонийн, пролетарски интернационализма идейн уйлаца. СССР халкъий вошашей доттаг1лех мехо йоацшаш тешаме хилара уйлаца дерригача советски наха кхетам балара». КПСС ХХIII-ча съезда материалаш. М. Политиздат. 1966 шу. оаг1., 89).

Советски Союзе къаман г1улакхий кертера тенденцеш я къамаш тоадалари уж в1аши гаргадахари. Уж диалектически в1аши дувзаенна да, уж ца1 шоллаг1чох къоастае йоаш йоацаш да. Коммунистически парте нагг1йтан къаман специфика хьалхьего а 1отт1ьяло а, из хадаяьа социально-экономически строй, политически система, ца1 йолча социалистически идеологе ларда т1а ч1оаг1ду вай мехкарча халкъий вежарашка дола доттаг1али цар в1аши лелаху г1улакхаши.

С. Н. ДЖУГУРЬЯНЦ,
исторически 1илмай кандидат.

Даьй сийлен г1улакхаш

ШОАЙ даьй къахьегама, т1ема сийлен традицеш хьал а деаш городе, юрташка, дика къахьегама толамаш дех республика кагийча нахи мехкараши. Хьинаре дикъа доац В. И. Ленина 100 шу хилара сийна ларкача социалистически дахье а. «Ленина васкеташта тешаме да тха» яхача девизах хьамар кхайкадьд республика комсомольски организацеш. Эзараш комсомольцаша къовсам лаьттабу «Ленински къахьегама вахта ударник» яха ц1и яккхара. Цу юкъа инициатор вар Грознерча химкомбинате аппаратчик Буваненко Анатолий.

Грознерча комсомольцашка сийлешка д1ахо хьу шоай йоккхаг1а йолча ноахален комсомольций сийлен традицеш, «1аьржа дешув» бахьан д1аболабеннача къовсаме къонача мехкдьттахоша мехкдьттен мехкдьтта продуктоаш кхое керда декхараш т1ааьйцад.

Дег даьй а долаш халльнар кагирхой, ветеранаша — красногвардейцаша «Воахха а ош кхее боккхой гварде смена» аьлча дь крайкацал. ВЛКСМ обкома бюрос сьбалхдир «Красный молот» завода ветеранаша ялдь письмо. Кагирхоашта юкъера кхетама болх кхы а айбара, къахьегама социалистически дисциплина ч1оаг1ьяра, къонача болхлошта шефство лелаяра, царна шоай хераха професси ояалийтара бола д1абоабьб оаха.»

Эррига республике къалалья цай Социалистически Къахьегама Турпал Батерманов Оаллахар керте латтача комсомольско-кагирхой звено инициатива. Х1аман къонбарен хьурмат даре чотах 7,5 эзар сом кхоь, цу ахчах В. И. Ленин вахь 100 шу хилара кхтьадолхаш кийчьеча 200 эзар тракторах латтаргйолча колоннана юкъехийта кхоь ДТ-75 яхача маркахь йола трактор [illegible] х1ад.

Кагирхоашта т1ема- патриотически кхетам балара болх кхьестта ч1оаг1бьб республика комсомольски организацеш. Советски халкъа революционни т1емени сийлен моттиганашка г1олла [illegible] ходаш, т1ема-спортивни [illegible], кхьь ноахален в1ашаг1кхетараш, революцех, комсомолах лаьца доладиллеш, сийлен моттигашка г1олла и автомотопробегаш ч1оаг1а езаенай кагирхоашта.

Сакхьердаьне я музее Нохч-Г1алг1айчен комсомолах лаьца гульнь материалаш. Уж в1ашаг1тохаш йоккха комсомольски актив пхьезаар оаха. Йоккхаг1а болча ноахален г1улакхаш кагирхошна хьалхадара тешал деш бола комсомольски сийлен ддел хьалий.

Дукха дика ху[illegible] комсомольски [illegible] 20 эзар саг [illegible] ба 550 кружок [illegible] шоай политически [illegible] бош.

Комсомольски [illegible] эррагача хьеноашка ладуг1арашна къьестта дукхаг1а теркам т1айхийт В. И. Ленина произведени 1омадара, Ленин [illegible] нахаца в1ашаг1кхетараш хул. Владимир Ильича лаьца къамьлий дакшавкашка ладуг1.

20-апреле ВЛКСМ обкомо шийн болх д1аболабьб «Ленина гений ноахалий дегашка» яхача лекторе. Лекторе кагирхоша к1оаргга 1омаергъа В. И. Ленина биографи, дукхача т1ема, къахьегама, ветеранаша в1ашаг1беттаьургба. В. И. Ленинах, революцех дьлача шийсябьыларнашка хьежаргба.

Вай республика комсомольски организацешна сийлен хкоачашду кагирхой советски халкъа турпален традицеш езаш кхебараш йола В. И. Ленина васкеташ.

Республика эррегача районашкара музеш хьайийлад, обелиски оттаьй, мемориальни дешхаш тешхад, дукхача байбах б1ухой ц1ераш тухаьлай. [illegible] т1ема сийлен моттигашка г1олла яча походий лоаньашхой еррагсоюзни V слете дакъа лаца бохло аккара яхь йоярхиней республика комсомольски организации.

Нохч - Г1алг1айчен кагирхой [illegible] сигалха и махьмен комин кхалларча муг1аршна лоттара шийн мехка коммунизм хьалъеча, юкъе [illegible] васкеташца уж 1омалургба тьамсарча Коммунистически парте тешаме г1оачий хила.

О. А. МРИНОВ,
ВЛКСМ Нохч-Г1алг1ай обкома секретарь.

Ц1енен дикен болх берах д1айовзитай шийн а1а Грозненски химически заводе аппаратчик волча Асриев Геннаде. Дика къахьегамо хиларах тарра д1айзьнай цун а1а заводской Сийлен доска т1а хьаттехад сурт а.

СУРТА Т1А: аппаратчик коммунист Г. Асриев.

В. Дзясина сурт.

СА ХЬАЛХАРА МАЕВКА

ТАХАН са белам ба сай ноахалено революци хилалехьарча шерашка Май мишта деддора дувца.

Хьалхара эрсий революци халалехьа Кубанера Грозне дакъ даьхкар тхо. Цу хана са да буруветтар вар. Ахвердова махкадьтта промысле № 45 йола буровой балха эттар из. Сага к1езиг дукха дезийтар дузье городе юкъе даха хайшар тхо. Х1анз № 41 школа йолча дахар тхо.

Ч1оаг1а дукхавезар тхона — бераьшта тхой да. Сатем байна из ц1аьрга хьежаш хулар тхо. Цунца цхьана тхо долча хьоашалг1а каст-каста вовг1ар «Красный молот» завода болхло, тха дад новкъост Петр Ильич Саудь. Д1ат1адхьежача ц1амхара хете а 1индаза, дика саг вар Петр Ильич.

Тха ц1ег1а каст-каста хаза йиш яр болхлой кхача вахарах, цар йоацача боквохех, д1ахо де дезачох лаьца къамаьлаш. Т1ехьаг1о хайра сона Петр Ильич, Бакура испайга а х1ьета революционни Российски Социал-демократически болхлой парте член волга а. Цу хана дуккхьашха хоаш дар сона «революци» яха дош. Цхьабакхьа, дац майка хоийн декар.

Х1ана санна дагадег1о сона Петр Ильича маевке се вига. Цу хана пхийтта шу дьнна к1аьнк вар со. 1905 шера 1 Мае дир из. Тхоий долаш дола ц1еха барзкъа т1а а дийха эрадалина хьуаг1а дахар тхо. Х1анз № 3 йола сламбаьшадарий совхоз уллача яр из. Тхо д1акхаьчача 1алаьмате дукха мах гулбеннабар цига... З1амиг-з1амигача группашта бекъа а бенна цхьабараш 1охайша а цхьабараш уралатташ а чуйнна къамьаьнш деш бар уж. Цул т1ехьаг1а болхлой г1о а бе д1аэттар. Д1аэттар со а.

Ш1аккха диц ца луш дог чу дижар сона цига цхьан оратора вах пачхахьана дукхьна отта кхотабелара т1ахьехаш даь къамаьл.

Цу дийнахь Ахвердова мехкадьтта № 15 йолча участке дукха болхлой а болаш массехк сахьата митинг хилар. Массехк эзар саг [illegible] [illegible] д1ахозаш [illegible] самодержави йохае болхлой массе кхотаялара т1ахьехам хола деаш.

[illegible] маевке дакъа а лаьца ц1[illegible] кхийтар со гонахьарча [illegible] [illegible] режим йохаш [illegible]. Цига ч1оаг1о йир аз [illegible] событеш эттаре цу [illegible] а [illegible] ханара ятирхой юкъе а бо[illegible] тхой ц1ег1а политически кружок в1ашаг1йолла а. Из [illegible] дийнахь караг1дьалар сона политически кружоке дакъа лаца [illegible] хилар сона цхьан Пушкин училище деша баг1аш хийна [illegible] Александр, Зарновский [illegible], Волков Иван, иштта [illegible]. Кружоко мехка детта политически хьал довзар тхона, 1905 шера йолаеннача революци болаш шераг1а боерзабара [illegible] 1омадора. Х1ьата дерригаш Октябрьски революци д1акхо цаш а хилар тхо.

И. Ф. ГРИГОРЕНКО.

АХАРХОШЦАРА ДОТТАГ1АЛ

ГХОАЙ болх дукхабеза тхона, цунна ба безам, сакъердам. Х1ьа а пхьаза сийнача аренашка, кхашка сатос. Иштта низ бехаш, хьансара да лаьтта массанна а. Вай кхьыб1ап из, цо нах в1ашка ухх, юкъе доттаг1ал, безам бол.

Из ал тха промысловикаштен лоаллахь уллача «Кавказ» яхача артела колхоахоштен юкъе доттаг1ал деллар а. Х1ана цийнача эггара хьалха ший доттаг1а волча вола саг. Иштта ц1а-кха фу аш хьеж тхо а. Тхо цар санна уж тха а ба шефаш.

Хьата а царна эшар тхога дукхаг1а да, оаха из кхо а дуц. Тхьна гаьна йоацаш яха пар ха леладу хашараш. Х1ара деназ 20 километр гаьна хий хьаг1аккхухьар цар цига машинашца, вордаша. Хоьш дар колхоза доккха ве хуацага. Дага а дьзнна царна г1о де лаьрх1ар оаха. Тхоашта ца эша турбаш гул а яь, тхоай тракторий т1ехьа а тайса цига д1ахийтар. Цул т1ехьаг1а шоай болх бьнннача г1олла чу на балхаш в1ашаг1 а кхийтта сакха къьна насос в1ашаг1хьаллар тха диспетчерски участкерча болхлоша. Кагирхаа гаьна йоацаш оахеш ца эшан д1акхьйла хинна скважина юза хьа а хьста насос д1аоттайир.

Х1ана хий деаьъан машина боаг1ий хьежаши транспорт д1а-хьа хехкаш зе де дебац ша лехадерий. Гаьнара тхоьех саг б1аргаевйча шоай йоккха кийнаш лестаю тхога жега бодлкарашна. Рагьа ба уж.

Дукха ха йоацаш йи зашлахь фермашта доакхар хьаг1аулаьча хана сагота дьукар колхазхой транспорт да тхона. Йоккха низ болча трактора т1ехьа йийзача тележка ноа доакхар хьаьрга. Цкьа цха мара ца езача кхоза - диаза кхай т1а кхийта езаш хулар из. Х1анз, оаха моаьнта ахь йоккха хьыха соалозаш трактора т1ехьа а йийзе б1арчча арг1а даьхаш боаг1аш хул цу колхоза механизатораш. К1ира, кхьйра кхы ккай т1а бодлак уж. Х1ьта цар бригадашка д1а-хьа мел долха наькъаш тоадьраш тха бульдозеристаш ба.

Ялтачи чуоц ха эггара бехктокхаме лоарх1аш а юрта бодлаье. Цу хана а цар эгара тешаме г1а дола новкъостай хул тхо. Хьакхха а кийче ю оаха цу доманта. Ремонтникашца, слесарашца, операторашца дагадоел. Д1адахача шера тхоий промысловикех оаха в1ашаг1ьеллача пхийтт-пхийтта сог чуваг1ача шин групп ч1оаг1а новкъостал дир колхоза бьлнадараш, хьаькх1аш чуйдача. Царна кулгалдеш бар тха политорганизатораш новкъостий Коев Ахмед. Юкь-юкъе суббосникаш а деш промысле мел вар а хилар цига чам а масса хана мича хул. Пулукьа цу г1улакхага хьажа а хьежа цу шин звенона де лаьрх1ад оаха укх шера тхой шефски новкъостал. Оаха царна г1о деррга оасара балхаш де, хий детта. Х1ьта царна сакъердаме концерташ уттаде кийчлуш ба укх деношка тха промыслах художественни самодеятельноста кружока артисташ а.

Хьана хьехьа колхозе эггара бехктокхамех мехкх1аш и Бахчинов Владимири Яшенко Владимира керте латта ши механизированни звено. Хий детта лаьттеш да цар дераш. Хала а ч1оалшне а бадх ба хо, х1ьта эша техника а кхочам...

Иштта доттаг1ал леладу оаха тхоий лоалахошца - ахархошца. Цар а ш1а оаш тхона эшар.

А. АЛЬБОГАЧИЕВ,
Малгобекерчи мехкадьтта доакхача кхоалаг1ча промыслан заведующи.

Доттагlлен шаржаш

М. ЭСАМБАЕВ

Цкъаза,
Лаьча санна,
Тхьамал ваьле,
Наьха уйлаш
Сигал йоахаш,
Тlаккха иштта
Даьла хило
Адамашта
Оарцагlвуьлаш—,
Из деррига
Тамашийна
Халхарашца
Говза кхоллаш
Гlоразьнина хьо
Гавна воазаш,
Тха мехкахо,
Эсамбаев!

И. БАЗОРКИН

Эзарлехьа денз хьадовгlа
Халкъа вахар дагалоьцна,
Сийдолашкахай la цхьа оагlув,
Боадо йоаттlаеш тlоа сега.

Дег чу бийша хьа турпалаш,
Безам баха хьа дешага,
«Варкалlа» — вайш, наькъа дагаш
Да сатувсаш хургдолчунга.

Р. АХМАТОВА

Ветта сердал
Навгъахошта,
Дега lоовхал
Эшарашта.

Мерза безам
Берригешта
Хьоца даим
Хилба иштта.

Театра сцена тlа

Укх деношка Х. Нурадилова цlерагlча Нохч-Гlалгlай драматически театра творчески коллектив «Вешто» яха спектакль кийчаьь яьннай. Из в нохчий драматургена ларда еллача Бадуев Сагlида «Бешто» яхача повестах театра верттерча режиссера Солцаев Мималла язьяьча спинарех оттаьь. Шоайла цlоагlа дукхабезача, къайм зlамигача сиген трагеди я спектакле юйцар.

Керттера ролаш лоэаерраш ба артисташ: Идаев Юсуп, Хаджиева Нелля, Дlавлетмирзаев Мутчаш, Багалова Зоя, кхыбараш. Кастта республика зритеташта хьалхашка оттаергья театра коллективо шоай керда спектакль.

Дукха юкь юкъе ва йодийташ режиссера В. И. Галешина оттоьь цхьалха а цхьа спектакль гойтаргьа цу театра артисташа зрителашта. Из в автора Сухово-Кобылина «Гlулакх» яхаш. Хlанз шоай тlехьара репитицеш еш ба спектакле дакъа лоацараш.

ГРОЗНЕ КЪАХЬЕГАМХОШТА
культурни гlулакхаш дара план

В. И. ЛЕНИНА ЦlЕРАГlА МАЙДА

1 май. 17 сахьат даьлча денз 19 сахьат даллалца магнитофона тlа зlаяздаь революцех, Даьхенах, Ленинах, Партех доладаьлаш лекхаргда. 19 сахьат даьлча денз 21 сахьат даллалца «Челюскинцийн» цlерагlча кинотеатра эстрадни оркестра концерт хургда. 21 сахьат даьлча денз 22 сахьат даллалца «Турпалаш» денз баш» яха кинофильм гойтаргда.

2 май. 19 сахьат даьлча денз 21 сахьат даллалца Ленина цlерагlча культура Двореце художественни самодеятельноста концерт хургда.

3 май. 17 сахьат даьлча денз 19 сахьат даллалца магнитофона лекхаргда: «Советски композиторий иллеш». 19 сахьат даьлча денз 20 сахьат даллалца МВД клуба художественни самодеятельноста концерт хургда. 20 сахьат даьлча денз 21 сахьат даллалца «Сибарегlено карабердабьевраш» яха кинофильм гойтаргда. 18 сахьат даьлча денз 20 сахьат даллалца «Красный молот» завода культура Цlен художественни самодеятельноста концерт хургда. 20 сахьат даьлча денз 21 сахьат даллалца «Швейцаре бехка ницъ» яха кинофильм гойтаргда.

В. И. ЛЕНИНА ЦlЕРАГlА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ

1 май. 12 сахьат даьлча денз документальни фильмаш хьоахаш долалургда. 16 сахьат даьлча художественни самодеятельноста концерт.

2 май. 11 сахьат даьлча кагирхой сакъердам хургба. 11.30 кинофильмаш гойтаргда. 12.30 берий утренник хургда.

С. М. КИРОВА ЦlЕРАГlА КУЛЬТУРАИ САЛАlАРЕН ПАРК

1 — 2 мае. Дукхача наьха сакъердам хургба.

2 май. 12.30 даьлча денз 14.30 даллалца духовой оркестра концерташ хургда.

АХКАН ТЕАТР

2 май. 11 сахьат даьлча «Красный молот» завода культура Цlен берий сектора концерт хургда. 17.00 симфонически оркестра концерт. 20.00 халхарий сайре.

3 май. 20 сахьат даьлча Нохч-Гlалгlай паччахьалкхен филармоне эстрадни концерт хургда М. Айдамировас дакъа а лоацаш. 11.00 республикански пионерий Двореца чевкий театра спектакль. 17.00 духовой оркестра концерт. 20.00 халхарий сайре.

4 май. 20.00 Нохч-Гlалгlай паччахьалкхен филармоне концерт хургда Н. Татьяченкос дакъа а лоацаш.

ХИМИКИЙ КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ

1 май. 12 сахьат даьлча ловзараш, аттракционаш, викторинаш хургья. 15.00 «Зиза тоха, зиза тоха сакъердаме май» яха кинофестиваль.

2 май. 11 сахьат даьлча «Маьарен наргlатони цlей» яха утренник хургда. 15 сахьат даьлча кинофестиваль хургья: «Дека илли дренашка гlоала». 17 сахьат даьлча духовой оркестро лекхаш советски композиторий иллей концерт хургда.

«КРАСНЫЙ МОЛОТ» ЗАВОДА КУЛЬТУРА ЦlА

1 май. 14.00 «Са Даьхен дукъа» яха кинофестиваль хургья. 17.00. «Ильич ваь 100 шу дизарга тlа боахаш бола мохк», яха кинолектори хургья.

2 май. 12.00 «Са Даьхен дукъа» яха кинофестиваль хургья. 14.00. «Массаза а хилба малх» яха дезача денна хетадаь концерт хургда. 16.00 лекци хургья: «Ленин — Советски паччахьалкхен бахчен из вlашагlъеллари».

3 май. 20 сахьат даьлча мимансовий театра выступлени.

4 май. 12.00 «Са Даьхен дукъа» яха кинофестиваль хургья. 14.00 «К. Маркс — пролетарски революцена ларх еллар» яха беседа. 16.00 спортивни - ловзарий сайре.

Н. К. КРУПСКЕ ЦlЕРАГlА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ

1 май. 12.00 бераштa кинофильмаш хьоахаргда. 15 сахьат даьлча денз 18 сахьат даллалца духовой оркестр лекхаргья. 14 сахьат даьлча берий художественни самодеятельноста концерт хургда. 20 сахьат даьлча «Концертана бlаь эзар номер» яха кинофильм хургда. 12 сахьат даьлча денз «Эрсий бурчолгаш» яха аттракцион хургья болх бен.

2 май. 10 сахьат даьлча художественни самодеятельноста концерт хургда. 12 сахьат даьлча школьникий командашта юкъе берий велосипедаща яхь делаергья. 15 сахьат даьлча денз 18 сахьат даллалца духовой оркестр лекхаргья. 17.20 кинофильм. 19 сахьат даьлча художественни самодеятельноста концерт хургда. 20 сахьат даьлча халхарий сайре.

3 май. 15 сахьат даьлча денз 18 сахьат даллалца духовой оркестр лекхаргья. 18 сахьат даьлча художественни самодеятельноста концерт. 20 сахьат даьлча халхарий сайре.

4 май. 13 сахьат даьлча «Доте барг» яха спектакль хургья.

С. М. КИРОВА ЦlЕРАГlА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ

2 май. 12 сахьат даьлча пионерий Цlен художественни самодеятельноста концерт хургда.

2—3—4 май. 19 сахьат даьлча бlаьстан бал. «Юность» яха инструментальни ансамбль декх, концерт, халхараш, ловзараш, аттракционаш хул.

ПРОЛЕТБАТА ЦlЕРАГlА КУЛЬТУРА ЦlА

1 май. 18 сахьат даьлча художественни самодеятельноста концерт хургда. Документальни кинофильмаш гойтаргда.

2 май. 14 сахьат даьлча берий художественни самодеятельноста концерт. 20 сахьат даьлча цlейна хетаьь бал.

3 май. 20 сахьат даьлча лагарлоаца салоlа сайре.

4 май. 14 сахьат даьлча Арга-ме цlерагlча клуба берий драматически коллективо «Тамашийна суд» яха спектакль оттаергья. 20 сахьат даьлча хатархоаш салоlа сайре.

Бlаьсти хьахlай.

Н. Кобешвили фотоэтюд.

ХУДОЖНИКИЙ МАСТЕРСКЕШКА

Изобразительни искусства дукха керда произведенеш а Нохч-Гlалгlайчен художникаша, скульпторша, графикаша В. И. Ленина сийдаьча ювилейна хетаь хьахкхинна кхоьхlераш. Уж сурт да художникий мастерскешка дlеттуваьлачех. Тайп-тайпара я цар белхий тематика. Дукха из художникий мастерскешка бе тlабьскн революци. Сийлахьбоккхача Даьхен тlема турпалерча денсех, хlинарча мохкарерча белхарех доли а белхаш. Царех кхьалараш дlадоладаь а воашиц йистедаха дукха хlана ца эшаш а да.

Белгалдаьккха деза республика художникий тешко тlаогам Ленински тема хилар. Владимир Ильич Ленина бюст хьаль вейнхаь скульптор И. Д. Бекичев. Графика В. П. Глушкова дукхагlйола произведенеш а баьчча хетаь а. Безам тlаьйдаш я художникаша С. М. Сухорукова, Ф. Н. Сачко, В. П. Глушкова, А. И. Белова кийчьеш йола изобразительни Лениниана.

Дукха хlана ца эшаш кийча да «Ленин — берашца» яха В. Лиина, «Ленин «Правда» лешаш ва» яха А. Асуханова сурташ.

М. МАМАКАЕВ

Гош къуьлаш, дирст хоа
Беркате мул бакхха
Вьанхав хьо ди кхачбаь
Турпалий цу новкъа.

[illegible]
Халкъа оаз, тlахьехаш,
Хьа дешa низ кхилба
Кхайкабе дуй къонгаш.

А. ВЕДЗИЖЕВ

Зlамигача хьай турпалия
Турпала цlи тоиза тилла,
Гlоттаваь la, теха цlи тох,
Къона уйлаш, сийле мерлаьь.

Иштта хилва керда турпал
Керахь боагаш сийрда кlерак,
Вай йоккхача Даьхен бочаь
Дег чу латтаргlоаш даим.

А. БОКОВ

Революце гlоттабаь
Уж «Беке къонгаш»
Заман мул болабаь
Альнида «къонгаш» —
Нада безабешаб.
Дlахо говзал совцоаш
Хьа йоазон ка яйла
Вай хана турпалаш
Сийг летабеш кхойле.

С. ЧАХКИЕВ

Вахара уйла хь
la хержаб турпалаш —
Заман мух къоабалбаь
Майрра гlа бахараш.

Никъ хала урагlе
Я хьоша хьалхашка,
Вlубенна беха гlа
la кхоанен дзакъашка.

ХАОТТАМ

Тахан республике гlоалаш Грозни хуналуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш ха латтаргья, фегара температура республике гlолаш 20—25 градусе Грозне 21—23 градус йlоехаз йолаш хургья.

2-чоа 3-чоа мае лоадама йоачан а йоацаш, хуналуш морхаш а йолаш ха хургья. 2-ча май хьаьнцайоачь моттигашка долн доалларгда, хьулба - малгбоалахьара лаьгlо гlалкъьача боаране мух хьохкаргба. Фегара температура бийсанна 7—12, денонна 24—29 градус йlоехаш йолаш хургья.

Метеостанци.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ФКП ГЕНЕРАЛЬНИ СЕКРЕТАРА ЗАЯВЛЕНИ

ПАРИЖ, 29 апрель. (ТАСС). Французски коммунистически парте генеральни секретара Вальдек Роше хепайчазон вихалашта йир реформай правительственни проект тlа ца кийзача референдума итогий хьакъехьа йола заявлени. Къьастта аьнна, цо аьнар:

Цу котально эттара хьалха тешал ду вай халкъ демократически хувцамаш де чlоагlа гlерташ хилара. «Даь» а аьнна, цо къайга хьатlехкар политически ориентаци йаза хувца ше гlерташ хилар. Лиана тlа а ца эшаш, къахьегамхоша, къамо цу хинна дlахгайкадир цхьакха реакциони lаьдал а шоаш тlазаргдоаш хилар, из политика, бакъда ахы боеа белаш, дlахо яхьа гlертарца барта хург ца хилар.

Хlанз лопрхlаже да халкъа суверенитетаца къонсам баккха гlертеча доккхача капитала политика дlахо хьа дерхlалга эшадар.

Хlанз йолаена политически кризис дlайоякхалургьац деррига халкъа низаш вlашагlкхетарa лара ше йоллз болхлойн демократически низий союза воакъосталце мара.

Французски коммунистически парте цlаькъаза а дlаккхайкаду къаьгга йола цхьаьна оттаьь программа кийчьара а вьттехьарчоца цхьаккха а тайпа барт хургбоаца союза лоарe а хьакхаьна эрдельарча партешкан йоккхийча профсоюзни организацешта юкъе барт хилара ший йоли мел яр де кийча ше хилар.

Де ГОЛЛЬ ОТСТАВКЕ ВОДА

ПАРИЖ, 28 апрель. (ТАСС). Селхан Франце референдум хилер мохк административно - территориально бекъарен сената реформая хьакъехьарча дешанта. Тахан бийса юкъехьачуа тlехьагlа, референдума результаташ нийтлай хабеча хана, инарала де Голла хьахкхайкадир, республика президента постера ше отставке водаш хилар.

Франце чурча гlулакхий министерства баьча хоамa тlа йоах, метрополе кхаж тессача дакъа лаьцах харжархоех 50,47 процента, кхаж тессарех 11066 650 саг, е 52,87 процент правительства реформашта дуьхьалйоьлар.

Референдума бухсоцаш йола результатам тlехьагlо, Францерча гьалагlарча территорешкен департаменташкен голосовани яра итогий хьакъехьара данием хьакхаьчача хана мара уж цhашта хургья хоам дене а. ерига шкъара результат пуа тlехьагlа хуман йоттаргдиц царна.

Хоам ма дарра, 28-ча апреле къахlан радио чу гlоала ше къаьмаьл дееш де Голла хьахкхайкадед, дlахо ше республика президента поста мисара ца висара референдума итогашка хьежжа хургдоаш лоархl аз аьнна. Правительствеии пленаш «хьашт ац» аьнар селхен французски халкъо.

Франце конституцега хьежжа президента дехкараш дlахо мехка керда хоржамаш хиллалца йолча хана хкоачмадергда сената председатела Ален Поэра.

СУЭЦА КАНАЛЕ ВlАШИ БАЬ ТlОМ

КАИР, 29 апрель. (ТАСС). ОАР-а тlема низий лекхорча командоване анкало аьнар, селхан моттигерча хана lуйрейна 6 сахьат даьлча израильски оагlоно Суэца канала тlагlоала тlех тlом совийтача дине массехк участке египетски эскара позицента тlом бир.

Цу анкало дlахо аьнар египетски оагlоно низадукъам тlом бир.

СЕНАТОРА ИНФОНДА ИНТЕРВЬЮ

НЬЮ-ЙОРК, 29 апрель. (ТАСС). Американски «дунен жандарма» политика дунеп халкъашта юкъерча арене йохаш хиларов чура проблемаш шиi цlагlа къоастае на могаш ВlашагlкхийтачаШтатий правительство хиларон США хлетам бола вотрессивни мехко хlана беча наьгъа критически уйла е ездача оттабу.

США хlанзара чурен дунен халкъашта юкъерен хьал ше марра довза цхьабола сенаторий тешача бохдна латт США агрессийн някъ доадабалеа баргбоаш хиларахи мекхе чура проблемаш тlехьа а ца тетташ къоастаяза аргбоацаш хилараха. Законодателашта юкъе дуэцаш дар хьа а гойташ, сенате демократически дукхагlбарий лидер волча М. Мэнфилда тlахьайхар «этта хьал доазара». «Нью-Йорк таймс» яхача газета еннача интерью тlа сенатора аьнар: «Тахан вай далац мехка коллежашка», «городской районашка, кхьчаха тlаоттадаь доза боккоаца доя хьал вийеш ца дуча». Мэнфилда белгалдаьккхар «гахаварча хиiвхьа, США дунен жандарма гlулакх дулучарен» дерригача дунен гlарча вораидкага хьожалучаре хаина этта реальни хьал» довзаза дардоацан хилар».

ФРАНЦЕРА СОБЫТЕШ

ПАРИЖ, 29 апрель. ТАСС корр. А. Краснова хьахойт:

«Премьер-министра М. Кув де Мюрвила ча аларa, селхен Франце «хlалтlо яькхар шиi исторехы цхьаькха а сагlув. «Инарала де Голла хьахкхайкадир ше республика президента поста тlара дlаводаш хилар. Цо из дир мохк административно - территориальни бийкъа хилар хувца а парламента лакхерча палатерча сенатах цlена совещательни функцеш йола орган е а дарахlа хилы нуп инициативах оттаьь реформай проект дукхагlа болча французски харжархоша хьал ца даьарах.

Юридически цхьаннг а декларийла вицар инарал де Голль мехка доал дечаза дlаваьла, бакъда цо ше нахa юккъе референдуми хьалхха хьэкхайкадир голосовании итогех дукхьала шийя ш наьтешаш е ца тешаш хилар лоархlаргда аз, аьнни.

27 апреле тиннача референдумо белгальяьккхаш реформашта дуьхьал хилараш хотбаьхар. Метрополе йолча правительственни законопроекта дуьхьал кхаж тессар 52,87 процент болча харжархоша, тlехьа кхаж тессарш 47,13 процент мара бацар. Хlара оккагlа йола харжархо кхаж тессача юкъ а ца водаш сенар.

Де Голла дlахкхайкадир ше республика президента постера дlаводаш хилар, пачьахьалкхена мехте латтачун полномочеш дlаелар цо конституцега хьежжа хана президента декхараш кхоачашде дезача сената председателга центристага Ален Поэрга. Керда президент хоржаш дергдола хоржамаш 20 денал хьалха ца доалаши президент дlаелар конституционни совето чlоагlдаьча тlехьагlа 35 денал тlехьа ца доалаши хила деза.

Событеш цу тайпара хьовзар дукхача доаьза дехьарча наблюдателашта цхьаболча комментаторашта дага доцаш хинна хlана да.

Мехкара хьал дукха кхоахкийна латташ ба. Укх бус цхьа таханобна хьиз ун аьрдехьарен ультраьттехьарча ламентап гlийтар Пария правительствана духьалара демонстрацеш е. Эскара шосавеш хьувш ба яхаш чlоагlа дукх уклаза.

Аьрдехьарча партешен эттара йоккхагlа йолча профцентрашен тlахьех шоай членаш сабарен фийлен хилара. Бийса юкъе ялача гlоала Французски коммунистически парте Политбюрос аралькхар заявлени. Референдума итогашц де Голль дlаваларн даьлха а дальхха, цу тlа белгалдаьккхар, «из лоархlаже событи авторитормий lаьдал дlадоккхарген социализмага бода никъ хьабеллача политически а экономически а дикагlйолча демократена из хувцарген боаккха боккха гlа хилар».

«Халкъ политический ориентаци хувца гlертеш хилар кхоачашдера, — белгалдаьккхар заявлене тlа, — хьае эза болхлойн демократически низий союз — деррига къамаин низаш вlашагlкхетара хилалаз аргйоаце дард. Из де лерхlаш Францие боахкай классен берригача къахьегамхойн хьаштаца, къамаш хьаштаца маххlара йола теттара керда строй оттаярча дукхь аьрдехьара партешн эттара йоккхагlа йола профсоюзни организацешн кхоттергйола цхьаьна оттаьь программа хьалхашка, кхьара тlадерзадаь гlулакхаш дlахо деш я ФКП».

Ладувгlа,

РАДИО

1 май

5.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — Хоамаш. 7.30 — Передачий программа. 7.35 — Ашараш. 7.40 — Москва. 8.10 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.20 — Ашараш. 8.35 — «Сердало» газета обзор. 8.45 — Ашараш. 9.00 — Москва. 9.10 — Цхьоалагlа май концерт. 9.45 — Москва. Ше Майдане. Дунен халкъашта хьзьнча къахьегамхой барт-мошара Денна 1 Майна хетаьь передача. 13.05 — Передачий программа. 15.10 — Цхьоалагlа майна хетаьча город Грозне къахьегамхой дезача ден демонстрацех йола отчет (гlалгlай меттала). 15.25 — Музыкальни антракт. 15.30— Цхьоалагlа майна хетаьча город Грозне къахьегамхой дезача ден демонстрацех йола отчет (эрсий меттала). 15.45 — Музыкальни антракт. 16.30 — Цхьоалагlа майна хетаьча город Грозне къахьегамхой дезача ден демонстрацех йола отчет (нохчий меттала). 16.06 — Цхьоалагlа май концерт. 17.00 — Москва.

2 май

5.00 — Москва. 8.20 — Дезача ден концерт. 9.00 — Москва.

3 май

5.00 —Москва. 7.10 — Хоамаш. 7.20 — Ашараш. 7.40 — Москва. 8.15 — «Къона тlехье» (эрсий меттала). 8.30 — Эстрадни ашараш. 9.00 — Москва. 13.15 — «Вlашагlкхетар» яхача Воскресенске книжки тlара дакъа (нохчий меттала). 15.30 — Концерт. 16.00 — Сона дукха безача мехке (эрсий меттала). 16.20 — Радиоладувгlархой заявках дола концерт. 17.00 — Май бутт болабелча ди къонахар дена сона» яха литературно-музыкальни композици (эрсий меттала). 17.30 — «Къонал» (эрсий меттала). 18.00 — Юртарча наьхашке тlоаля (нохчий меттала). 18.30 — Москва.

4 май

5.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — Хоамаш. 7.30— Программех музыкальни антракташ. 7.40 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — «Шоана дукхаезача ашарий концерт. 9.00 — Москва. 15.15 — Передачий программа. 15.20 — «Салоlа минуташ» радиокомпозици (нохчий меттала). 15.40 — «Велакъажар» (эрсий меттала). 16.00 — Москва. 16.30 — «Гlойтмарзас сег йоалар» Чахкиев Сагlида юмористически дуьйцар (гlалгlай меттала). 17.00 — «Спортивни орбита тlа» (эрсий меттала). 17.30 — «Вай индустриальни мохк» (гlалгlай меттала). 17.45 — Ашараш. 18.00 — «Къоналг» (гlалгlай меттала). 18.30 — Спортсменашта дола концерт. 19.00 — Москва.

5 май

7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — Хоамаш. 7.40 — Москва. 8.35 — Кепайоазон болхлошта доли концерт. 9.00 — Москва. 9.15 — «Къона тlехье» (нохчий меттала). 9.35 — Москва. 16.00 — Передачий программа. 16.05 — Дlахо доли кепайоазон болхлошта дола концерт (нохчий меттала). 16.30 — «Зlамигача газетий доккхий гlулакхаш» (эрсий меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — «Тахан кепайоазон Ди да» (эрсий меттала). 18.40 — Москва. 19.30 — «Тахан кепайоазон Ди да» (нохчий меттала). 19.45 — «Юрта lуйре» (эрсий меттала). 20.15 — Литературни передача (гlалгlай меттала). 20.25 — Ашараш. 20.45 — Москва.

хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ

1 май

9.40 — Передачий программа. 9.50 — Москва. Ше майдане. Къахьегамхой демонстраци. 16.30 — «Бlаргlа йола йоаз». Доазол дехьара эстрадни артистий концерт. 17.30 — Берашта. «Колючая крепость» яха телевизионни фильм. Хьалхара а шоллагlа а сери (нохчий меттала доаккх). 19.30 — «На огонек». Дезача ден выпуск. 20.15 — Телевизионни керда наьрий ше къаьстта йола выпуск. Къахьегамхой демонстрацех йола репортаж. 21.00 — «Цхьоалагlа май салют». Цlена Майданера репортаж. 21.10 — Тха республике массаза а сердало толаш хила, къахьегаман, мошар, Май, Город Грозне къахьегамхой демонстрацех йола ше къаьстта выпуск. 21.35 — Передачий программа. 21.40 — «Ше, сийна, баьццара» яха музыкальни фильм.

2 май

13.30 — Передачий программа. 13.55 — Берашта. «Колючая крепость» яха телевизионни фильм. Кхоалагlа, дийлагlа сери (нохчий меттала доаккх). 15.00 — Ахкенара спортивни сезон хьеллар. Ленина цlерагl йолча Центральни стадионера передача. 18.30 — «Иллеш безарий клуб». Композиторий Еррегизовии цlагlера передача. 19.30 — Нохч-Гlалгlайче дезача дийнахь. 1-гlа Май республике дездарах йола спецвыпуск. 20.00 — Шоана, берашa. 20.15 — Кинохроника (нохчий меттала доаккх). 20.25 — «Автомографе листокаш» яха телевизионни фильм. 21.40 — «Японское ревю» яха фильм. 21.55 — Передачий программа. 22.00 — «Кхоайтта гlанд» яха телевизионни театр миниатюр. 22.10— «Къонал эфире ю». Халхарий сайре. Ленинградера передача.

3 май

15.00 — Английски метта урок юха карла яккхар. 15.30 — «Къона ленинец» (гlалгlай меттала доаккх). 15.50—Гlурагlашаш гlайтта хьдухача» яха телевизионни фильм. 16.10 — Берашта. «Колючая крепость» яха телевизионни фильм. Пхоалагlа, ялхалагlа сери (нохчий меттала доаккх). 17.05 — «Велакъажар» яха телевизионни фильм. 17.20 — Кинохроника (гlалгlай меттала доаккх). 17.30 — Ютабоахамо болхлошта дола концерт. 18.00 — «Резидента гlалат» яха художественни фильм. Цхьоалагlа дакъа. 19.10 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 19.25 — Музыкальни перерыв. 19.30 — Творчески объединени «Гарри». «Оперативная командировка» яха телевизионни спектакль. Цхьоалагlа дакъа. 20.30 — Передачий программа. 20.35 — Концерт. 21.30 — Кинолюбителий клуб. 22.45 — Эстрадни концерт. Вильнюсера передача.

4 май

15.00 — «Цlарех чlоагlа тара бола нагирхой» яха телевизионни фильм. 16.05 — Музыкальни передача. 16.50 — «Альберт Лакин» яха документальни фильм. 17.15— Берашта. «Колючая крепость» яха телевизионни фильм. Верхlагlа бархlагlа сери. (нохчий меттала доаккх). 18.15 — «Резидента гlалат» яха художественни фильм. «Беке юхавар» яха шоллагlа дакъа. 19.25 — Передачий программа. 19.30— Творчески объединени. Гарри. «Оперативная командировка». Телеспектакль. Шоллагlа дакъа. 21.00 — «Вора! ди». Дунен халкъашта юкъера программа. 21.45 — «Къонал эфире ю».

5 май

18.00 — Берашта. «Мичан хьо вадмоль» яха фильм. 18.30 — Телевизионни кердахараш (гlалгlай, эрсий меттала). 18.40 — Хоамаш. 18.45 — «Сийлахь-йоккха образ» яха документальни фильм. 19.40 — «Кепайоазон Денга. 19.55 — Кепайоазон болхлошта дола концерт. 20.25 — Передачий программа. 20.30 — «Журналист» яха художественни фильм. Хьалхара сери.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Аргlанара номер араергья 6 мае.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина урам, 11 (3-гlа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-86; редактора зам.—3-39-11; бехктойнача секретари—3-34-38; партийни вахарен, культурон, промышленностен отделий—3-42-30; юрта бахамах лосьмой отделий—3-42-28.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-86; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.
«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революцие проспект, 7/84.
Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05165. Заказ № 2116.